

Фонд державного майна України

ЗВІТ

про хід виконання

**«Державної програми приватизації
на 2000-2002 роки»**

у 2003 році

Київ-2004

ЗМІСТ

Вступ	1
1. Стислий огляд результатів приватизації державного майна протягом 1992 – 2003 років	4
2. Виконання положень Державної програми приватизації на 2000 - 2002 роки у 2003 році	10
2.1. Передприватизаційна підготовка та підготовка до продажу	10
2.1.1. Вивчення попиту потенційних покупців на об'єкти приватизації та аналіз фінансового стану підприємств до прийняття рішення про їх приватизацію	10
2.1.2. Здійснення передприватизаційної підготовки підприємств	12
2.1.3. Стан підготовки до продажу об'єктів груп В, Г	14
2.1.4. Закріплення (розкріплення) у державній власності пакетів акцій відкритих акціонерних товариств	15
2.1.5. Обсяги та результати реструктуризації	17
2.2. Діяльність Фонду з оцінки державного майна та фінансово-господарського аналізу	20
2.2.1. Удосконалення нормативної бази оцінки власності та створення цивілізованого ринку оцінки	20
2.2.2. Роботи, виконані Фондом з оцінки майна, та рецензування звітів про оцінку майна	21
2.2.3. Аналіз фінансового стану підприємств, що приватизуються	24
2.3. Підсумки приватизації державного майна	25
2.3.1. Організаційне забезпечення виконання завдань з приватизації державного майна у 2003 році	25
2.3.2. Приватизація об'єктів групи А	26
2.3.3. Приватизація об'єктів групи Д	28
2.3.4. Приватизація об'єктів групи Ж	30
2.3.5. Приватизація об'єктів групи Е	30
2.3.6. Продаж пакетів акцій на фондових біржах та ПФТС, аукціонах, конкурсах	32
2.3.7. Приватизація стратегічно важливих підприємств та підприємств-монополістів	39
2.3.8. Аналіз пропозиції та попиту на акції державних підприємств	42
2.4. Галузеві та регіональні особливості приватизації	46
2.4.1. Приватизація об'єктів АПК	46
2.4.2. Приватизація державних підприємств та організацій у сфері науки та освіти	50
2.4.3. Виконання Державної програми приватизації на 2000-2002 роки регіональними відділеннями Фонду	53
2.5. Фінансові результати приватизації	55
2.6. Діяльність Фонду щодо контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу об'єктів та аналіз результатів виконання покупцями взятих зобов'язань	59
2.7. Законодавче забезпечення реформування відносин власності	69
2.8. Виявлення, запобігання та усунення порушень чинного законодавства. Захист державних інтересів у судах	72

2.9.	Інформаційне забезпечення процесу приватизації	79
3.	Основні напрями діяльності Фонду державного майна України у 2004 році з виконання Державної програми приватизації на 2000-2002 роки	82

Перелік додатків

- Додаток 1.** Кількість об'єктів, які змінили державну форму власності, за групами за 1992-2003 рр.
- Додаток 2.** Динаміка надходження до загального фонду Державного бюджету України коштів від приватизації державного майна за 1992-2003 роки
- Додаток 3.** Кількість об'єктів, які змінили комунальну форму власності, за групами за 1992-2003 рр.
- Додаток 4.** Кількість приватизованих об'єктів малої приватизації
- Додаток 5.** Кількість приватизованих об'єктів незавершеного будівництва
- Додаток 6.** Кількість об'єктів незавершеного будівництва, що увійшли до статутних фондів приватних підприємств
- Додаток 7.** Приватизація державних підприємств з вартістю основних фондів більш ніж 170 млн. грн.
- Додаток 8.** Хід продажу середніх та великих підприємств
- Додаток 9.** Хід приватизації в основних галузях економіки гр. Б, В, Г (у відсотках)
- Додаток 10.** Розподіл вартості основних засобів (залишкова вартість) підприємств України за формами власності (станом на 01.10.03)
- Додаток 11.** Розподіл підприємств України за формами власності (станом на 01.10.03)
- Додаток 12.** Створення акціонерних товариств (об'єктів груп Б, В, Г) у 1992-2003 рр.
- Додаток 13.** Перелік підприємств, по яких у 2003 році здійснювався аналіз фінансового стану відповідно до вимог Державної програми приватизації на 2000-2002 роки
- Додаток 14.** Перелік підприємств, по яких проведено аналіз фінансового стану за спрощеною схемою з метою визначення доцільності приватизації
- Додаток 15.** Перелік підприємств, по яких здійснюється забезпечення продажу пакетів акцій, що не були продані після 2-3-кратних оголошень конкурсів у 2003 році
- Додаток 16.** Кількість об'єктів, які змінили форму власності за 2003 рік, за видами економічної діяльності (за даними Держкомстату)

- Додаток 17.** Пропозиції щодо продажу пакетів акцій ВАТ у 2003 році за окремими галузями народного господарства
- Додаток 18.** Результати щодо продажу пакетів акцій ВАТ у 2003 році за окремими галузями народного господарства
- Додаток 19.** Довідка про надходження та використання коштів одержаних від приватизації державного майна за 2003 рік
- Додаток 20.** Довідка про надходження та використання коштів, спрямованих на заходи, пов'язані з проведенням приватизації державного майна за січень-грудень 2003 р.

ВСТУП

У своїй діяльності Фонд державного майна України (далі – Фонд) керується Конституцією України, законодавчими та нормативно-правовими актами, які стосуються порядку та механізмів приватизації державного майна, надходження коштів до Державного бюджету.

Згідно з положеннями пункту 165 діючої Державної програми приватизації на 2000-2002 роки (далі – Програма), затвердженої Законом України “Про Державну програму приватизації”, та частини четвертої статті 4 Закону України “Про приватизацію державного майна”, Верховна Рада України щорічно заслуховує і затверджує звіт Фонду про виконання Державної програми приватизації.

Відповідно до цього Фонд підготував річний звіт про виконання у 2003 році діючої Державної програми приватизації на 2000-2002 роки та завдань, передбачених Законом України “Про Державний бюджет України на 2003 рік”.

При підготовці звіту Фондом були враховані зауваження та пропозиції Рахункової палати України та Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації, внесені до попередніх звітів.

Проблема перетворення відносин і структури власності є одним із найбільш актуальних завдань у кожній з країн з перехідною економікою. Уже сама по собі **роль форм та відносин власності як основи системи господарства обумовлює визначальний характер перетворень** як у цій сфері, так і у цілому в рамках перехідної економіки.

Результати приватизації проявляються у різних сферах та у різній (за терміном) перспективі. Недостатнє врахування цього моменту може призвести до передчасного очікування від приватизації певних результатів у конкретних сферах та необґрунтовано негативного сприйняття приватизаційних процесів в цілому.

Разом з тим приватизація – це процес, який не тільки стимулює економічне зростання в Україні, але й забезпечує інвестиційні можливості самої держави, які за умови господарського підходу можуть дати поштовх до виведення з кризового стану структурно важливих галузей економіки та вирішення соціальних проблем.

Найбільш вагомих результатів від приватизації вдається одержати після визначення на приватизованих підприємствах стратегічних власників, здатних після переходу до них корпоративного контролю забезпечити здійснення прямих інвестицій в ці підприємства та формування ефективного менеджменту.

Сьогодні можна стверджувати, що в Україні **утворилась нова формація власників-підприємців**, особисті інтереси яких тісно пов'язані з розвитком підприємств та вирішенням соціальних питань.

Державна програма приватизації на 2000-2002 роки була першою програмою, виконання якої передбачалося протягом трьох років, звідси – як успіхи, так і недоліки її виконання.

На жаль, протягом 2000-2002 років Фонду не вдалося забезпечити надходження коштів у казну держави у запланованих обсягах, однак сумарно за ці роки було перераховано до Державного бюджету майже 4,8 млрд. грн.

Проте, у **2003 році** Фонд від приватизації державного майна **отримав** кошти у сумі **2175,1 млн. грн.**, до загального фонду Державного бюджету **перераховано 2015,7 млн. грн.**, що становить майже **101 %** річного планового завдання.

Останні роки для приватизації, з одного боку були роками вдалого продажу пакетів акцій стратегічно важливих підприємств (енергетичної, металургійної, суднобудівної галузі та ін.), а з іншого – роками винайдення та апробації “технологій” роздержавлення поза полем приватизаційного законодавства. Адже на продаж пропонувались акції інвестиційно привабливих підприємств з числа не заборонених до приватизації, а такий продаж підпадає під значний політичний вплив, що призводить до неабияких проблем.

Однак, глобальною проблемою, яка продовжує впливати на часткову втрату інтересу покупців до придбання українських підприємств чи їх пакетів акцій, є глибока криза фінансово-економічного стану значної частини підприємств, які підлягають приватизації.

Фонд протягом 2003 року наполегливо та послідовно працював у напрямку розробки, доопрацювання та сприяння прийняттю базових законопроектів з питань приватизації – **“Про Державну програму приватизації”** та **“Про Фонд державного майна України”**. Фонд здійснив представлення цих законопроектів у комітетах (Комісії) Верховної Ради України, а також у всіх депутатських фракціях (групах) Верховної Ради України, брав участь у громадських заходах для широких кіл громадськості з метою представлення їх, ініціював обговорення у засобах масової інформації.

Проте, протягом 2003 року Верховною Радою України не було прийнято закон **“Про Фонд державного майна України”**, який мав би створити досконалу та ґрунтовну законодавчу основу для здійснення державної політики в сфері приватизації єдиною системою державних органів приватизації в Україні, що теж достатньою мірою не сприяє позитивному перебігу приватизаційних процесів.

Еволюція процесу приватизації потребує удосконалення методології приватизації, яка б закріплювала позитивні надбання чинної Програми та вирішувала проблеми, що виникли у процесі реформи державної власності. Деякі з них в останні роки створили серйозні ризики для національної економіки, зокрема, поширення використання способів тіньового роздержавлення за позаприватизаційними схемами, непідготовленість систем галузевого державного регулювання підприємств-монополістів, в першу чергу природних монополій, неефективність діючої системи управління

державною власністю, відсутність раціональних пропорцій державної і приватної власності тощо.

Однак, протягом 2003 року не була також прийнята нова Державна програма приватизації, дію якої передбачалося поширити на 2003-2008 роки.

Проект нової доопрацьованої **Державної програми приватизації на 2004-2006 роки** спрямований на подальше вдосконалення процесів реформування відносин власності, покликаний забезпечити удосконалення та поглиблення процесів приватизації, вирішення проблем приватизації попередніх років, підвищення відкритості та прозорості процесу реформування державної власності.

Серед пріоритетів та основних завдань приватизації, передбачених проектом, слід виділити поглиблення реформування відносин власності, сприяння покращенню інвестиційного клімату в Україні, сприяння структурній перебудові економіки, залучення коштів на інвестування підприємств.

Метою прийняття Програми є продовження приватизації як системи реформаторських заходів перехідного періоду, вирішення проблем процесу приватизації попередніх років, удосконалення законодавства з питань приватизації, його спрощення та прозорість задля досягнення результату, який сприятиме більш ефективному здійсненню економічних реформ країни та стабілізації її економічного становища, розвитку підприємств за рахунок інвестиційних надходжень.

Результати реалізації законопроекту сприятимуть підвищенню соціально-економічної ефективності виробництва, створенню конкурентного середовища як умови для зростання економіки країни і добробуту населення.

1. СТИСЛИЙ ОГЛЯД РЕЗУЛЬТАТІВ ПРИВАТИЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА ПРОТЯГОМ 1992 – 2003 РОКІВ

За роки приватизації з 1992 по 2003 рік роздержавлено більше **91 тисячі об'єктів**.

Починаючи з 1992 року в Україні приватизовано **25301 об'єкт державної форми власності**, з яких до групи А належить 11701; до груп Б, В, Г – 8739; до групи Д – 3241; до групи Е – 890; до групи Ж – 730 (додаток 1).

За всі роки від приватизації державного майна надійшло більше 8 млрд. грн. (додаток 2), переважна частина яких перерахована до Державного бюджету, що дало змогу вирішити багато соціальних питань, а саме – погашення боргів з пенсій, заробітної плати працівникам бюджетної сфери, виплати допомоги малозабезпеченим.

В Україні за весь період приватизації, починаючи з 1992 року, органами приватизації за угодами з органами місцевого самоврядування роздержавлено **66234 об'єктів комунальної форми власності**, з яких до групи А належить 62086; до груп Б, В, Г – 2675; до групи Д – 871; до групи Е – 284; до групи Ж – 318 (додаток 3). **До місцевих бюджетів за ці роки перераховано 1,21 млрд. грн.**

Змінено форму власності більше 73 тисяч об'єктів **групи А (додаток 4)**. Мала приватизація створила умови для конкуренції у сфері обслуговування, в малому бізнесі. Економічний аналіз роботи приватизованих малих підприємств свідчить про те, що значна їх кількість має позитивну динаміку обсягів виробництва продукції, яка орієнтована на споживчий ринок. Дефіцит товарів та послуг як явище взагалі перестав існувати.

В Україні приватизовано 1048 об'єктів соціальної сфери (**група Ж**) державної та комунальної форми власності. Приватизація об'єктів соціальної сфери позитивно впливає як на ці об'єкти, так і на підприємства, на балансах яких вони перебували.

Протягом 1992 – 2003 років приватизовано конкурентними способами більше ніж 4100 об'єктів незавершеного будівництва (**додатки 5 – 6**).

Роздержавлення об'єктів незавершеного будівництва дозволяє створити нові робочі місця у різних сферах виробництва, сприяє вирішенню проблем забезпечення житлом, поліпшується екологічна ситуація та значно покращується зовнішній вигляд міст і сіл України. Крім того, приватизація об'єктів незавершеного будівництва сприяє забезпеченню надходження коштів до Державного бюджету України.

З 1992 року розпочало приватизацію 181 велике державне підприємство, вартість основних фондів яких більша 170 млн. грн. (**додаток 7**). У 136 об'єктах реалізовано не менше 40 % акцій.

На початок 2004 року 11595 середніх і великих підприємств

приватизовано з глибиною не менше 70 %, серед яких майже 47,5 % – промислові підприємства (додаток 8). Нажаль, приватизація таких підприємств в основних галузях економіки продовжувала здійснюватись нерівномірно з причин перенесення термінів приватизації, у зв'язку з заборонаю приватизації та ін. (додаток 9).

За даними Держкомстату станом на 01.10.03 **роздержавлений сектор економіки** в цілому володіє більше 40 % основних засобів (залишкова вартість) виробництва у вартісному вимірі, а у власності держави з урахуванням комунального майна знаходиться трохи більше 57 % (у т.ч. 31 % – підприємства комунальної форми власності) – **додаток 10**.

На 01.10.03 первісна вартість основних засобів та нематеріальних активів підприємств, які змінили форму власності, становила 31,9 % від вартості основних фондів та нематеріальних активів усіх підприємств і організацій України. По державних та комунальних підприємствах цей показник становив 53,4 %.

Серед форм власності підприємств в Україні станом на 01.10.03 переважають підприємства колективної форми власності – 72 %; приватні – 14,9 %; державний сектор складає 12,3 %, серед яких 7,8 % підприємства комунальної форми власності (додаток 11).

Внаслідок приватизації державного майна створено вагомий недержавний сектор економіки, основу якого складають 11,3 тис. відкритих акціонерних товариств. Саме цей сектор став тим головним фактором, який зумовив ріст економіки України починаючи з 2000 року (додаток 12).

За даними Держкомстату за видами економічної діяльності процесом приватизації найбільш охоплено об'єкти промисловості (19,7 %); оптової і роздрібною торгівлі, включаючи торгівлю транспортними засобами та послуги з їх ремонту, посередництво в торгівлі (35 %); з надання колективних, громадських та особистих послуг (14,6 %); операції з нерухомістю (2,6 %).

Серед загальної кількості промислових підприємств, які змінили форму власності (6536), підприємства обробної промисловості становлять 98,2 % (6420), серед яких: 25,7 % – підприємства харчової промисловості та перероблення сільськогосподарських продуктів; 11,6 % – підприємства легкої промисловості; 31,3 % – машинобудування.

За даними Держкомстату України у промисловості на 1 жовтня 2003 року реформованими підприємствами **вироблено продукції** на 84,7 млрд. грн., що становить **52,2 %** від загального обсягу промислового виробництва.

Частка продукції таких підприємств у добувній промисловості становила 40,4 % продукції, обробній – 55 %, у виробництві і розподіленні електроенергії, газу та води – 44,6 %.

Вище, ніж в середньому по промисловості, значення цього показника у видобуванні неенергетичних матеріалів – 71,5 %, металургії та обробленні металу – 70,1 %, виробництві машин та устаткування – 67,3 %, виробництві інших неметалевих мінеральних виробів (будматеріалів, скловиробів) – 65,7 %.

Водночас у виробництві деревини та виробів з деревини і видобуванні енергетичних матеріалів менше чверті обсягів виробленої продукції припадає на реформовані підприємства. У структурі обсягів промислової продукції, виробленої зазначеними підприємствами, продукція підприємств обробної промисловості становила більше, ніж три чверті (81,1 %), підприємств з виробництва і розподілення електроенергії, газу та води – 11 %, добувної промисловості – 7,9 %.

За обсягами виробництва реформовані промислові підприємства переважають підприємства державної та комунальної форм власності в 2,9 раза.

За січень – вересень 2003 року підприємствами з реформованою власністю освоєно 6781,4 млн. грн. **капітальних інвестицій**, або 21,4 % від усього обсягу в Україні. Переважну частку з них – 83,7 % становили інвестиції в основний капітал (у капітальне будівництво і придбання машин та обладнання).

За період з початку року підприємствами, які змінили форму власності, освоєно 5675,1 млн. грн. **інвестицій в основний капітал (капітальних вкладень)**, що становило 20,7 % від усіх інвестицій. Проти відповідного періоду минулого року обсяги вкладень зросли на 16,1 % (в цілому в Україні – на 32,5 %).

Основним джерелом інвестицій в основний капітал реформованих підприємств, як і в минулі роки, залишаються власні кошти – 85,9 % від усіх освоєних капітальних вкладень (в цілому в Україні – 63,9 %). Проти відповідного періоду 2002 року зросла питома вага капіталовкладень, освоєних за рахунок кредитів банків та інших позик, і становила 8,4 % від загального обсягу. Традиційно незначні обсяги інвестицій освоєно за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів – лише 1,5 % від загального обсягу капіталовкладень. Кошти інвестиційних фондів становили 1,3 % усіх капіталовкладень.

У технологічній структурі інвестицій в основний капітал підприємств з реформованою власністю переважають витрати на придбання машин, обладнання та устаткування для новозбудованих об'єктів і реконструкцію та технічне переоснащення діючих підприємств – 64 % (за 9 місяців 2002 року – 62,1 %) освоєних обсягів.

За видовою структурою основних засобів 47,6 % від загального обсягу інвестицій в основний капітал підприємствами з реформованою власністю використано на придбання машин, обладнання, інструменту та інвентарю.

Вагому частку (79,5 %) від загального обсягу вкладень підприємствами, які змінили форму власності, спрямовано у розвиток промисловості. З них 68,1 % інвестицій вкладено у підприємства обробної промисловості, 19,4 % – добувної та 12,5 % – у підприємства з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води.

Як і в минулі роки, в цілому в Україні інвестиції в основний капітал підприємств державної та комунальної форм власності перевищують вкладення реформованих підприємств. У звітному періоді це співвідношення

становило 52,9 %. Разом з тим порівняно з відповідним періодом 2002 року воно зменшилося.

В деяких регіонах кошти, освоєні підприємствами з реформованою власністю, значно переважали капіталовкладення підприємств державної та комунальної форм власності: у Сумській – у 3,7 раза, Чернігівській – у 2,5 раза, Херсонській та Чернівецькій областях – у 1,5 раза.

Капітальні вкладення підприємств з реформованою власністю значно переважають у порівнянні з обсягами вкладень підприємств державної та комунальної форм власності у таких видах промислової діяльності як виробництво гумових та пластмасових виробів – у 621,3 раза, шкіри та шкіряного взуття – у 452,4 раза, легка промисловість – у 45,9 раза, харчова промисловість та перероблення сільськогосподарських продуктів – у 36,7 раза.

У січні – вересні 2003 року на реформованих підприємствах було **зайнято 2,3 млн. осіб**, або кожен п'ятий працюючий за наймом на підприємствах, в установах та організаціях, крім тих, що віднесені до статистично малих. Майже половина (48,4 %) працівників, зайнятих у промисловості, і 39,2 % – у будівництві, працювали на підприємствах, які змінили форму власності.

Серед кожних 100 працівників, зайнятих виробництвом коксу та продуктів нафтоперероблення, 71 працював на підприємствах з реформованою власністю, у металургії та обробленні металу – 69, на виробництві машин та устаткування – 67, у текстильній промисловості – 64, на виробництві інших неметалевих мінеральних виробів, а також гумових та пластмасових виробів – по 63 працівника, на виробництві шкіри та шкіряного взуття – 61 працівник.

Середньомісячна номінальна заробітна плата працівників реформованих підприємств за січень – вересень 2003 року порівняно з відповідним періодом 2002 року зросла на 26,1 % і становила **521,55 грн.** Її рівень перевищив середній рівень в цілому по економіці на 17 % та на 18,4 % – державних і комунальних підприємств. За одну оплачену годину кожному працівнику в середньому було нараховано 3,51 грн., що на 24 % більше, ніж у січні – вересні 2002 року.

Найвищий розмір заробітної плати на реформованих підприємствах відмічався у працівників, зайнятих на виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення (837,14 грн.), у металургії та обробленні металу (793,59 грн.), а також у добувній промисловості (768,90 грн.), зокрема, зайнятих видобуванням енергетичних матеріалів (1015,98 грн.). На підприємствах зазначених видів промислової діяльності він перевищував середній рівень показника (521,55 грн.) на реформованих підприємствах в 1,7-1,9 раза. В той же час на підприємствах сільського господарства, мисливства та лісового господарства, з надання колективних, громадських та особистих послуг зазначений показник залишився більш ніж вдвічі менше від зазначеного вище середнього рівня заробітної плати працівників реформованих підприємств.

Серед регіонів найнижчий рівень заробітної плати, розмір якої складав 57-68 % від середнього рівня на підприємствах, що змінили форму власності, відмічався у Вінницькій, Хмельницькій, Херсонській, Тернопільській, Волинській та Закарпатській областях.

У січні – вересні 2003 року **науковими дослідженнями та розробками** займалися 198 наукових організацій, що змінили форму власності, проти 203 у відповідному періоді 2002 року. Питома вага їх у загальній кількості організацій, що виконували наукові та науково-технічні роботи, складала 14 %. Витрати на виконання наукових та науково-технічних робіт зросли порівняно з аналогічним періодом 2002 року на 18,8 % і склали 275,6 млн. грн., або 14 % від загальних витрат на наукову діяльність у країні.

Протягом 9 місяців 2003 року **інноваційною діяльністю у промисловості** займалися 580 реформованих промислових підприємств, або 17,5 % від загальної їхньої кількості (в цілому по промисловості вказаним видом діяльності займалися 1100 підприємств, або 11,3 % від загальної їхньої кількості).

Для більшості підприємств, що здійснювали нововведення, найпоширеніший напрямок інноваційної діяльності – створення та освоєння виробництва нової чи значно удосконаленої продукції. Майже кожне друге підприємство працювало над розробкою і впровадженням нових виробничих процесів, майже кожне четверте – над механізацією та автоматизацією виробництва.

Найбільша питома вага інноваційно активних підприємств – серед реформованих підприємств з виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення (42,1 %), хімічної та нафтохімічної промисловості (28,5 %), машинобудування (22 %). У результаті інноваційної діяльності реформованими підприємствами впроваджено 2862 найменування нових видів промислової продукції, або 52,2 % від загальної кількості нових видів продукції, освоєних у промисловості. У тому числі 830 найменувань (29 %) – на підприємствах легкої промисловості, 750 (26,2 %) – харчової промисловості, 592 найменування (20,7 %) – у машинобудуванні.

Обсяг інноваційної продукції, виробленої реформованими підприємствами протягом 9 місяців 2003 року, склав майже 5 млрд. грн., або 3,2 % від загального обсягу промислової продукції. На 211 реформованих інноваційно активних підприємствах у промисловому виробництві впроваджено 583 нових технологічних процеси.

Обсяг **роздрібного товарообороту** реформованих підприємств роздрібною торгівлі в цілому по Україні в 2,9 раза більший, ніж товарооборот підприємств державної та комунальної форм власності.

За 9 місяців 2003 року **фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування** підприємств та організацій, які змінили форму власності (крім малих та сільськогосподарських підприємств), становив 4355,1 млн. грн. (сума прибутку складала 8418,1 млн. грн., збитку – 4063,0 млн. грн.).

За результатами діяльності збитково працювало 54,9 % реформованих підприємств. За видами економічної діяльності найбільше таких підприємств спостерігалось у сільському господарстві, мисливстві та лісовому господарстві (78,4 % від загальної кількості підприємств вказаного виду діяльності), транспорті та зв'язку (67,9 %), промисловості (58,6 %), будівництві (57,5 %).

За видами промислової діяльності серед реформованих підприємств прибутково працювало 51,7 % у добувній промисловості та 41,3 % в обробній промисловості.

2. ВИКОНАННЯ ПОЛОЖЕНЬ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ ПРИВАТИЗАЦІЇ НА 2000-2002 РОКИ У 2003 РОЦІ

2.1 Передприватизаційна підготовка та підготовка до продажу

2.1.1 Вивчення попиту потенційних покупців на об'єкти приватизації та аналіз фінансового стану підприємств до прийняття рішення про їх приватизацію

З метою забезпечення виконання вимог ст.12 та ст.21 Державної програми приватизації на 2000-2002 роки Фонд у 2003 році проводив роботу з вивчення попиту на підприємства, які приватизуються. Ця процедура визначена Положенням про порядок вивчення попиту потенційних покупців на об'єкти приватизації, затвердженим наказом Фонду від 30.08.2000 № 1798. Постійно здійснювалися збір, аналіз та оприлюднення економічної інформації, що характеризує фінансово-майновий стан підприємств, які підлягають приватизації, з метою вивчення попиту потенційних покупців на стадії підготовки до приватизації.

Для вивчення попиту у 2003 році на сайті Фонду була розміщена економічна інформація стосовно 18 підприємств.

Серед них підприємства:

торгівлі

- Коростенське державне торгово-виробниче підприємство “Залізничник”
- Івано-Франківський ДКВП “Залізничник”

машинобудування

- ВАТ “Новгородський машинобудівний завод”
- ВАТ “Червоний металіст”

вугільної промисловості

- ДП “Збагачувальна фабрика “Антрацит”

залізничного транспорту

- Державне підприємство “Конотопський колієремонтний механічний завод”

науки і наукового обслуговування

- Сєвєродонецький державний науково-дослідний інститут хімічного машинобудування
- ВАТ “Донецький проектно-конструкторський технологічний інститут”
- ДВАТ “НДПВуглеавтоматизація”

видобувної промисловості

- ДВАТ “Шахта Новодзержинська”
- ДВАТ “Шахта “Надія”

- ДВАТ “Шахта ім.Гайового”
нафтохімії
- ВАТ “Лисичанський завод гумових технічних виробів”
авіап перевезення
- ДАК “Одеські авіалінії”
- ВАТ “Авіакомпанія “Національні авіалінії України”
виробництва будівельних матеріалів
- ДП “Будіндустрія – 7 км Овідіопольської дороги”
ремонт гирничо-шахтного устаткування
- ВАТ “Антрацитівське управління по ремонту та налагодженню ГШУ”
хімічної промисловості
- ВАТ АК “Свема”.

Від потенційних покупців надійшло 5 заповнених анкет вивчення попиту. Іноземні компанії зацікавилися підприємствами ДАК “Одеські авіалінії” та ДАП “Луганські авіалінії”. Українські компанії зацікавилися підприємствами ДП “Конотопський колієремонтний механічний завод”, ВАТ “Червоний металіст”, ДП “Збагачувальна фабрика “Антрацит”. Результати здійсненої роботи свідчать, що попит на об’єкти до прийняття рішення про їх приватизацію не набув масштабного характеру.

Потенційними покупцями об’єктів приватизації є як українські, так і іноземні компанії, однак іноземний інвестор не готовий масштабно взяти участь у приватизації підприємств України. У 2003 році вітчизняний покупець був найбільш активним, показав свою заінтересованість у придбанні підприємств вугільної галузі, машинобудування, металообробки та залізничного транспорту.

Визначальними чинниками при виборі об’єкту інвестування у 2003 році для покупця були:

- наявні виробничі потужності підприємства;
- основна спеціалізація підприємства;
- ринки збуту продукції;
- фінансові показники підприємства.

Більшість потенційних покупців бажаним способом приватизації підприємств обирає купівлю цілісного майнового комплексу.

З метою складання та затвердження переліків підприємств, які підлягають підготовці до продажу та продаж яких повинен забезпечити надходження до Державного бюджету України коштів від приватизації, протягом 2003 року за спрощеною схемою було здійснено аналіз фінансового стану підприємств груп В, Г і підприємств, пакети акцій яких тимчасово залишені у державній власності. Надано рекомендації та пропозиції стосовно 15 державних підприємств та 20 ВАТ.

На виконання окремих наказів Фонду протягом 2003 року здійснювався аналіз фінансового стану за спрощеною схемою 12

підприємств, які за результатами конкурсів з продажу пакетів акцій не користувалися попитом потенційних покупців.

Підсумки аналізу засвідчили наступне:

– 6 підприємств характеризуються задовільним фінансовим станом, тобто доцільно продовжити їх приватизацію, якщо запропонувати інші підходи до їх продажу (змінити спосіб продажу акцій, термін продажу тощо).

Це такі ВАТ:

- “Завод дереворізального інструменту “Мотор”;
- “Дніпропетровський завод електротехнічного обладнання”;
- “Харківський завод електротехнічного обладнання”;
- “Пульсар”;
- “Трест “Луганськвуглеавтоматика”;
- “Рівненська авіакомпанія “Універсал-Авіа”;

– 6 підприємств характеризуються незадовільним фінансовим станом і потребують вжиття заходів щодо їх фінансового оздоровлення. Це такі ВАТ:

- “Лисичанський завод гумових технічних виробів”;
- “Національні авіалінії України”;
- “Акціонерна компанія “Свема”;
- “Нікопольський південнотрубний завод”;
- “Львівський НДІ факсимільно-телефонної апаратури”;
- “Авіаційне підприємство спеціального призначення “Меридіан”.

2.1.2 Здійснення передприватизаційної підготовки підприємств

Відповідно до розділу III Державної програми приватизації на 2000-2002 роки Фондом та органами виконавчої влади, уповноваженими управляти державним майном, передбачається проведення передприватизаційної підготовки державних підприємств.

Здійснення заходів з передприватизаційної підготовки підприємств спрямоване на створення сприятливих умов для їх адаптації до ринку, підвищення вартості та інвестиційної привабливості.

З метою удосконалення механізму проведення передприватизаційної підготовки підприємств Указом Президента України від 19.03.02 року № 267/2002 “Про організаційні заходи з підготовки об’єктів права державної власності до приватизації” визначено конкретні терміни подання до Фонду щорічних пропозицій щодо проведення передприватизаційної підготовки підприємств.

Фонд листом від 07.10.02 № 10-24-12298 звернувся до міністерств та відомств з проханням надати на 2003 рік пропозиції щодо проведення передприватизаційної підготовки на підпорядкованих їм підприємствах. Міністерством промислової політики України було надано пропозиції щодо проведення передприватизаційної підготовки Криворізького державного гірничо-металургійного комбінату “Криворіжсталь”. Інші міністерства повідомили про відсутність об’єктів щодо яких існує необхідність

проведення передприватизаційної підготовки.

У 2003 році розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 24.07.03 № 461-р та від 06.08.03 № 490-р були затверджені плани-графіки проведення передприватизаційної підготовки ВАТ “Київський мотоциклетний завод” та КДГМК “Криворіжсталь”. Розроблені та затверджені проекти передприватизаційної підготовки зазначених підприємств.

Здійснюються заходи щодо проведення передприватизаційної підготовки цих підприємств.

Завершено передприватизаційну підготовку ВАТ “Червоний металіст” (м. Конотоп). У межах виконання заходів передприватизаційної підготовки створені три самостійні відкриті акціонерні товариства: ВАТ “Червоний металіст”, ВАТ “Конотопський електромеханічний завод”, ВАТ НДПКІ “Автоматвуглерудпром”. Після проведеної реорганізації, за повідомленням голови правління ВАТ “Червоний металіст”, припинився спад виробництва, намітилося покращання техніко-економічних показників. Прийнято рішення про включення ВАТ “Червоний металіст” (м. Конотоп) до переліку об’єктів груп В, Г, які підлягають підготовці до продажу у 2004 році.

Крім того, на виконання п.2 розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2002 року № 224-р “Про заходи щодо виконання Указу Президента України від 19 березня 2002 року № 267” Фонд листом від 08.01.03 № 10-24-140 звернувся до Кабінету Міністрів України з пропозицією затвердити органам виконавчої влади, уповноваженим управляти державним майном, завдання у вартісному виразі щодо передачі до Фонду об’єктів права державної власності для підготовки їх до продажу у 2003 році та продажу у 2004 році.

Дорученням Кабінету Міністрів від 10.02.03 № 8200 таке завдання було встановлено у сумі **2100 млн. грн.** з передачі у 2003 році Мінпромполітики, Мінтранспорту, Мінпаливенерго, Мінагрополітики, Міноборони України та Корпорацією “Укрбудматеріали” об’єктів права державної власності до Фонду для підготовки їх до продажу та подальшої приватизації у 2004 році.

В результаті опрацювання цих пропозицій до Переліку об’єктів груп В, Г, які підлягають підготовці до продажу у 2003 році, включено **64 об’єкти** сумарною вартістю **1023,3 млн. грн.** (в т. ч. промислові об’єкти на 693,5 млн. грн.), тобто **48,7 %** від запланованої суми (2100 млн. грн.)

З метою забезпечення виконання вищезазначених завдань Мінпромполітики, Мінтранспорту, Мінпаливенерго, Мінагрополітики, Міноборони України та Корпорацією “Укрбудматеріали” надані Фонду пропозиції щодо включення в процес приватизації об’єктів, приватизацію майна яких на сьогодні заборонено чинним законодавством. Вони можуть бути об’єктами приватизації тільки після внесення відповідних змін до Закону України “Про перелік об’єктів права державної власності, що не підлягають приватизації” від 07.07.99 № 847. Сумарна вартість майна таких об’єктів складає 612,4 млн. грн.

Таким чином, сумарна вартість об’єктів права державної власності, запропонованих у 2003 році органами державної влади для підготовки до

продажу у 2004 році не відповідає запланованому на 2004 рік обсягу надходження коштів від приватизації державного майна до Державного бюджету України.

З урахуванням рівня продажу у 2003 році надходження коштів від приватизації у 2004 році від об'єктів, які підлягали підготовці до продажу у 2003 році та підлягають продажу у 2004 році, може скласти близько 250 млн. грн., що складає 12 % від затверджених завдань.

На виконання доручення Кабінету Міністрів України від 30.12.03 № 83429 щодо проведення всебічного аналізу виконання у 2003 році Указу Президента України від 19.03.02 № 267 “Про організаційні заходи з підготовки об'єктів права державної власності до приватизації” та розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.04.02 № 224-р “Про заходи щодо виконання Указу Президента України від 19.03.02” № 267 Фондом підготовлено доповідну записку, яка листом від 12.01.04 № 10-28-173 надіслана до Кабінету Міністрів України.

У 2003 році Фонд завершив корпоратизацію ДАК “Одеські авіалінії” та прийняв участь в комісіях з корпоратизації 20 підприємств:

- ДП “Харківська ТЕЦ-5”;
- ДП “Київський завод “Радар””;
- ДП “НДІ “Вектор””;
- ДП “РСВ-Радіозавод””;
- ДНВП “Обрій””;
- ДНВП “Система””;
- ДП “Випробувальний центр “Тест””;
- ДП “Готель “Дніпро””;
- Центральне державне підприємство оптової торгівлі “Укрпостачпреса””;
- ДП “Кримські генеруючі системи””;
- Луганське шахтно-будівельне управління;
- ДП “Сєверодонецька теплоцентраль””;
- ДП “Київський радіозавод””;
- ДП “Артемвугілля””;
- ДП “Орджонікідзевугілля””;
- ДП “Херсонський суднобудівний завод””;
- ДП “Лисичанськвугілля””;
- ДП “Нафтовик””;
- ДП “Ровенькиантрацит””;
- ДП “Краснодонвугілля””.

2.1.3 Стан підготовки до продажу об'єктів груп В, Г

У 2003 році підготовлено до продажу **35 об'єктів**, у тому числі 8 промислових об'єктів і 27 об'єктів АПК. Виконання завдань з підготовки до продажу об'єктів груп В, Г по міністерствах (відомствах), в управлінні яких

знаходяться об'єкти зазначених груп, наведено нижче:

- Міністерство промислової політики України – 3 об'єкти;
- Міністерство транспорту України – 3 об'єкти;
- Міністерство аграрної політики України – 24 об'єкти;
- Міністерство палива та енергетики України – 3 об'єкти;
- Інші – 2 об'єкти.

Працівниками центрального апарату підготовлено до продажу 10 об'єктів, з яких 6 промислових об'єктів і 4 об'єкти АПК:

- Виробниче державне підприємство “Букс”;
- ВАТ “Науково-виробниче підприємство “Синтез”;
- ВАТ “Луганські авіалінії”;
- ВАТ “Завод напівпровідників”;
- ВАТ “Керчрибпром”;
- ВАТ “Хлібозавод “Залізничник”;
- ВАТ “Реґіонпродукт”;
- ВАТ “Кіровоградаґрпроект”;
- ДАХК “Чорноморський суднобудівний завод”;
- ВАТ “Державна холдингова компанія “Павлоградвугілля”.

Працівниками регіональних відділень підготовлено до продажу 25 об'єктів груп В і Г, з яких 2 промислових об'єкти і 23 об'єкти АПК.

Як важливу складову процесу підготовки акцій ВАТ до продажу слід відмітити, що відповідно до визначених повноважень Фондом протягом 2003 року було переглянуто та затверджено в установленому порядку уточнені плани розміщення акцій **260** підприємств, **182** з яких – стратегічно важливі для економіки та безпеки держави підприємства та підприємства-монополісти.

Після затвердження в установленому порядку, для організації подальшого продажу пакетів акцій шляхом проведення конкурсів, були передані уточнені плани розміщення акцій 73 ВАТ, а для продажу на ФБ, ПФТС та САГК передані пакети документів 74 ВАТ.

2.1.4 Закріплення (розкріплення) у державній власності пакетів акцій ВАТ

Відповідно до розділу VI діючої Державної програми приватизації на 2000-2002 роки **закріплення пакетів акцій у державній власності** може здійснюватися лише для підприємств групи Г за ініціативою органа, що уповноважений управляти державним майном. Закріплення пакетів акцій передбачається тільки розміром 25 % статутного фонду плюс одна акція або 50 % статутного фонду плюс одна акція. Порядок погодження з Кабінетом Міністрів України умов приватизації окремих об'єктів державної власності та закріплення у державній власності пакетів акцій ВАТ визначаються постановою Кабінету Міністрів України від 04.06.98 № 803 “Про внесення змін і доповнень до Порядку погодження з Кабінетом Міністрів України

приватизації об'єктів державної власності”.

У 2003 році Фондом проведена значна робота із закріплення (розкріплення) пакетів акцій стратегічно важливих для економіки та безпеки держави підприємств.

За поданням Фонду прийнято **3 розпорядження Кабінету Міністрів України про закріплення у державній власності пакетів акцій розміром 50 % плюс одна акція** наступних підприємств:

- ВАТ “Хартрон” – на три роки;
- ВАТ “Науково-дослідний і проектно-конструкторський інститут атомного та енергетичного насособудування (м.Суми) – на один рік;
- ВАТ “НАСК “Оранта” – на 3 роки.

За поданням Фонду розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 року № 111-р затверджено підготовлені Фондом і погоджені із заінтересованими органами виконавчої влади два переліки:

- “Перелік відкритих акціонерних товариств, пакети акцій яких, раніше закріплені (залишені) у державній власності, планується виставити на продаж у 2003 році”;
- “Перелік відкритих акціонерних товариств, пакети акцій яких підлягають першочерговому продажу у 2003 році (крім закріплених у державній власності).

По **13 ВАТ**, за поданням Фонду, прийнято рішення про достроковий продаж закріплених у державній власності пакетів акцій, серед них **10 пакетів** розміром 25 % плюс одна акція, а саме:

- ВАТ “Алчевський коксохімічний завод”;
- ВАТ “Ясинівський коксохімічний завод”;
- ВАТ “ВАТ “Прожектор” (Житомирська обл.);
- ВАТ “Чернігівський завод радіоприладів”;
- ВАТ “Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат”;
- ВАТ “Нафтохімік Прикарпаття”;
- ВАТ “МАРС” (м. Київ);
- ВАТ “Нафтопереробний комплекс “Галичина”;
- ВАТ “Авіаконтроль (м. Харків);
- ВАТ “Нікопольський завод феросплавів”.

По **3 ВАТ** розкріплено пакети акцій у розмірі **50 % статутного фонду** плюс одна акція, а саме:

- ВАТ “Компанія “Дніпро” (м.Херсон);
- ВАТ “Дніпровський металургійний комбінат ім. Ф.Е.Дзержинського”;
- ВАТ “Кримський содовий завод”.

Погоджено з Кабінетом Міністрів України проекти **56** уточнених планів розміщення акцій. На погодження до Кабінету Міністрів України направлено проект уточненого плану розміщення акцій **ВАТ “Київський завод реле і автоматики”**. До Мінпаливенерго та Мінекономіки направлено на погодження уточнений план розміщення акцій **ВАТ “Ужгородський**

турбогаз”.

Відповідно до наказу Фонду від 20.09.2000 № 1963 “Про створення робочої групи по підготовці і проведенню публічного захисту закріплення пакетів акцій підприємств у державній власності” протягом звітного періоду проведено **6 засідань Робочої групи**, на яких розглянуто обґрунтування доцільності закріплення у державній власності пакетів акцій **5 ВАТ**.

Фондом підготовлено і опубліковано відповідно **5 інформаційних повідомлень** щодо проведення публічного захисту закріплення у державній власності пакетів акцій ВАТ.

Проведено **5 публічних захистів** по закріпленню у державній власності пакетів акцій таких підприємств:

- ВАТ “Науково-дослідний і проектно-конструкторський інститут атомного та енергетичного насособудування” (м.Суми);
- ВАТ “Краснолуцький машинобудівний завод” (Луганська обл.);
- ВАТ “Свердловський машинобудівний завод Луганська обл.);
- ВАТ “НАСК “Оранта”;
- ВАТ “Чисті метали” (Кіровоградська обл.).

2.1.5 Обсяги та результати реструктуризації

Фондом з моменту набуття чинності Державної програми приватизації на 2000-2002 роки по 2003 рік було прийнято рішення про реструктуризацію 50 підприємств, з яких 28 відкритих акціонерних товариств мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави (об’єкти групи Г) та 22 об’єкти групи В.

Станом на 01.01.04 затверджено проекти реструктуризації 22 господарських товариств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави. На 16 з них, відповідно до затверджених проектів реструктуризації, впроваджуються заходи з реструктуризації.

Крім того, затверджені проекти реструктуризації 17 господарських товариств, що належать до групи В. На 7 з них здійснюються заходи з реструктуризації.

Заходи, які здійснюються, спрямовані на підвищення ефективності виробництва, збільшення обсягів конкурентоспроможної продукції, погашення кредиторської заборгованості, у тому числі заборгованості по заробітній платі відповідно до затверджених проектів реструктуризації.

За інформацією наданою головами правлінь результати впровадження заходів з реструктуризації вищезазначених підприємств свідчать про позитивні зрушення в підвищенні їх платоспроможності, поліпшенні фінансово-господарського стану та інвестиційної привабливості.

Так, зокрема, на ВАТ “Мелітопольський завод “Автокольорлит” завдяки впровадженню заходів з реструктуризації станом на 20.12.03 погашено податкову заборгованість на загальну суму 450,3 тис. грн.,

передано до комунальної власності об'єкти соціальної сфери (житловий фонд, гуртожиток, об'єкти незавершеного будівництва).

Відповідно до плану заходів з реструктуризації на базі майна ВАТ “Білоцерківський завод гумових технічних виробів” за участю інвестора створено 5 господарських товариств, а саме: ТОВ “Інтер-ГТВ”, ТОВ “Інтер-ЦВЗВ”, ТОВ “Палац культури та дозвілля”, ТОВ “Гумо-буд”, ТОВ “Автотранспортник”. Загальна сума внесків інвесторів до статутних фондів створених господарських товариств становить близько 11,85 млн. грн.

Протягом 2002-2003 років кредиторська заборгованість ВАТ “Білоцерківський завод гумових технічних виробів” зменшилась з 44,53 млн. грн. до 29,91 млн. грн. (в 1,5 раза), дебіторська заборгованість зменшилась з 20,66 млн. грн. до 3,36 млн. грн. (в 6 разів). Станом на 01.01.04 ВАТ “Білоцерківський завод гумових технічних виробів” не має заборгованості по заробітній платі.

ВАТ “Азовкабель”, виконуючи заходи з реструктуризації, значною мірою покращало своє фінансове становище та скоротило податковий борг. За період реструктуризації кредиторська заборгованість підприємства зменшилась з 2,99 млн. грн. (станом на 01.01.02) до 518,0 тис. грн. (станом на 01.01.04), тобто майже в 6 разів. Загальна сума фактичних податків та внесків ВАТ “Азовкабель” до бюджету та позабюджетних фондів за період 2002-2004 роки становить 4,51 млн. грн. З 1 січня 2002 року товариство не має заборгованості по заробітній платі.

В наслідок впровадження заходів з реструктуризації протягом 2002-2003 років ВАТ “Київський завод автоматики ім. Г.І. Петровського” не має заборгованості по заробітній платі, по платежах до бюджету (всіх рівнів) та по розрахунках за енергоносії.

На ВАТ “Надвірнянський лісокомбінат” (Івано-Франківська обл.) за період реструктуризації підприємства дебіторська заборгованість зменшилась з 4,23 млн. грн. до 2,23 млн. грн. (в 1,9 раза), кредиторська заборгованість зменшилась з 13,69 млн. грн. до 1,46 млн. грн. (у 9 разів). На сьогодні підприємство не має заборгованості по платежах до бюджету, пенсійного фонду, по виплаті заробітної плати. Завдяки впровадженню заходів з реструктуризації зросли обсяги виробництва, в тому числі деревостружкових плит – у 10,2 раза, шкільних, офісних та інших видів меблів – у 5,1 раза. В процесі реструктуризації товариства створено 489 додаткових робочих місць.

До початку реструктуризації ВАТ “Нікопольський південнотрубний завод” (у 1999 році) перебувало в стані фінансової кризи. Підприємством були втрачені традиційні ринки збуту продукції, що призвело до практичної паралізації всієї виробничої діяльності підприємства. Заборгованість по заробітній платі досягла 42 млн. грн., заборгованість перед бюджетом – 55 млн. грн., 15 тисяч працівників були потенційними безробітними.

За період реструктуризації на базі виробничих і невиробничих підрозділів ВАТ “Нікопольський південнотрубний завод” створено 24 господарські товариства, на яких працює 13,3 тис. осіб.

У розвиток виробничої бази інвесторами з початку реструктуризації було зроблено вклад на суму близько 52 млн. грн., що дозволило розширити технічні та технологічні можливості виробничих комплексів, і, як наслідок, зберегти та розширити асортимент продукції, що випускається, вийти на нові ринки збуту продукції.

На підприємстві спостерігається стійка тенденція до нарощування випуску продукції. Так, у 1999 році було виготовлено 218 тис. тонн труб, у 2003 році – 254 тис. тонн.

ВАТ “Нікопольський південнотрубний завод” не має заборгованості по заробітній платі, поточну заробітну плату отримують щомісячно і в повному обсязі.

Відзначається стійка тенденція до нарощування перерахувань до бюджету та позабюджетних фондів. Так, якщо у 1999 році було нараховано 32,3 млн. грн., а перераховано до бюджету 26,2 млн. грн., то у 2003 році при запланованій для перерахування в бюджет суми у розмірі 31,0 млн. грн. тільки за 9 місяців 2003 року було фактично перераховано 41,3 млн. грн.

Проте в ході впровадження заходів з реструктуризації мають місце фактори, які знижують ефективність проведення реструктуризації підприємств, а саме:

- провадження справ про банкрутство щодо підприємств, які перебувають в процесі реструктуризації;
- перебування майна підприємств у податковій заставі, причому вартість описаного майна значно перевищує боргові зобов’язання підприємств;
- заборона в 2004 році проведення реструктуризації або списання заборгованості суб’єктів господарювання за податками, зборами (обов’язковими платежами), надання відстрочки щодо термінів її сплати (ст. 74 Закону України “Про Державний бюджет на 2004 рік”).

2.2 Діяльність Фонду з оцінки державного майна та фінансово-господарського аналізу

2.2.1 Удосконалення нормативної бази оцінки власності та створення цивілізованого ринку оцінки

Упродовж 2003 року Фондом було розроблено та погоджено в установленому порядку з міністерствами-співвиконавцями та Наглядовою радою з питань оціночної діяльності один з найважливіших нормативно-правових документів з оцінки майна – Національний стандарт № 1 “Загальні засади оцінки майна і майнових прав”, який затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.03 № 1440. Затвердження Національного стандарту № 1 започаткувало новий етап розвитку методології оцінки майна в Україні, ним покладено початок важливої роботи, направленої на встановлення єдиних національних правил оцінки майна і майнових прав, створення системи проведення незалежної оцінки майна, використання результатів оцінки та їх професійного контролю, здійснення професійної оціночної діяльності в Україні. На нормах Національного стандарту № 1 має базуватись розробка цілої низки інших стандартів оцінки майна.

Також розроблено, погоджено і в установленому порядку направлено до Кабінету Міністрів України проект Національного стандарту № 2 “Оцінка нерухомого майна”.

Фондом із залученням саморегульованих організацій оцінювачів здійснюється активна робота з підготовки до подання на розгляд міністерств та Уряду проектів декількох національних стандартів, що регулюють питання оцінки цілісних майнових комплексів, нематеріальних активів, у тому числі цінних паперів тощо.

За минулий рік було розроблено і забезпечено погодження з усіма міністерствами-співвиконавцями та Наглядовою радою з питань оціночної діяльності Методики оцінки майна, яку затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.03 № 1891. Зазначеною Методикою передбачено удосконалення методичних засад оцінки державного майна та майна, що перебуває у комунальній власності, а також майна господарських товариств з державною часткою (часткою комунального майна) для випадків його відчуження відповідно до законодавства, що базується на загальноприйнятих у міжнародній практиці методичних засадах та підходах до оцінки майна, визначених Національним стандартом № 1.

З метою здійснення контролю за дотриманням єдності нормативно-правового забезпечення оцінки майна відповідно до повноважень Фондом у 2003 році було здійснено опрацювання близько 15 проектів законодавчих та нормативно-правових актів.

2.2.2 Роботи, виконані Фондом з оцінки майна, та рецензування звітів про оцінку майна

Протягом 2003 року Фондом здійснювалось рецензування звітів, які були виконані суб'єктами оціночної діяльності та надійшли від структурних підрозділів Фонду, його регіональних відділень, правоохоронних органів та інших установ та організацій з метою оцінки майна для продажу одному покупцеві на конкурсі, продажу на конкурентних засадах, передачі його в заставу, передачі в управління державних корпоративних прав, переоцінки необоротних активів, внесків до статутних фондів господарських товариств та холдингових компаній, для формування статутних фондів відкритих акціонерних товариств. Усього фахівцями Фонду – рецензентами здійснено рецензування звітів про оцінку об'єктів на загальну суму 4 млрд. 220 млн. 392 тис. 62 грн., а саме – прорецензовано 715 звітів про незалежну оцінку пакетів акцій, цілісних майнових комплексів, паїв, часток, об'єктів у матеріальній формі.

На виконання рішення колегії Фонду від 30.01.03 № 1/2 Фонд протягом 2003 року здійснював заходи, спрямовані на запровадження системи аналізу практичної діяльності суб'єктів оціночної діяльності – суб'єктів господарювання при проведенні ними оцінки майна та майнових прав, з метою контролю за якістю та кількістю виконаних оцінок, які затверджуються, погоджуються або приймаються органами приватизації. Результати аналізу, наведені в **таблиці 1**, свідчать про проведення органами приватизації постійної роботи з виявлення і недопущення на ринок оцінки неякісних робіт з метою захисту інтересів держави та інших заінтересованих в результатах оцінки осіб.

Таблиця 1

Зведені дані про якість звітів про оцінку, які були прорецензовані фахівцями органів приватизації, за 2003 рік

Напрямки оціночної діяльності	Кількість прорецензованих оцінок	Кількість оцінок, що одержали негативний висновок
1.1. – Оцінка об'єктів нерухомого майна, у тому числі земельних ділянок	7697	664
1.2. – Оцінка машин, обладнання та окремих видів транспортних засобів	331	65
1.3. – Оцінка автотранспортних засобів	277	38
1.5. – Оцінка судноплавних засобів	21	0
2.1. – Оцінка цілісних майнових комплексів (у тому числі оцінка необоротних активів підприємства), паїв, цінних паперів, майнових прав та нематеріальних активів (крім оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності)	375	19

2.2. – Оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності	7	0
Разом	8708	786

Аналіз роботи з оцінки майна у регіональних відділеннях

Із впровадженням системи електронної звітності (РЕО), обслуговування якої забезпечується Фондом, було створено новий порядок взаємодії з підрозділами регіональних відділень. Дворівнева система контролю дозволила не тільки покращити контроль за своєчасним надходженням інформації, а і надала можливість оперативно і компетентно співпрацювати над покращанням якості робіт, недопущенням помилок під час оцінки.

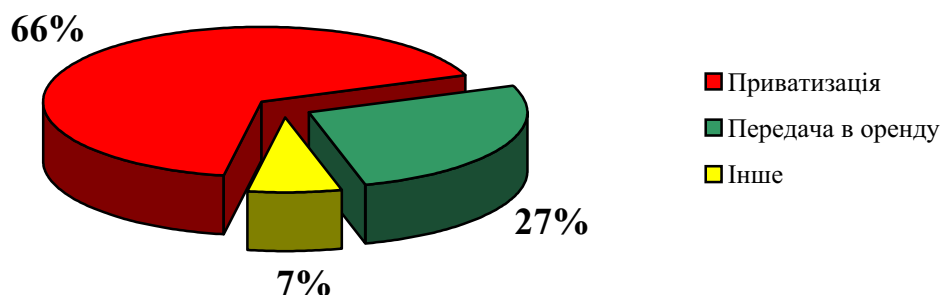
За результатами роботи регіональних відділень база даних незалежних оцінок за 2003 рік поповнилась 5428 одиницями, що становить 62 відсотки загальної кількості прорецензованих оцінок (8708). За метою оцінки майна загальна кількість звітів, яка надійшла до Фонду за 2003 рік – 5428, розподіляється таким чином (Таблиця 2, Рисунок 1).

Таблиця 2

Розподіл проведеної незалежної оцінки за метою оцінки

Мета оцінки	Кількість об'єктів
Приватизація (викуп, конкурс, аукціон)	3600
Передача в оренду	1449
Інше (відчуження державного майна, продаж майна підприємств-банкрутів, застава, переоцінка основних засобів, передача до статутного фонду тощо)	379
Разом:	5428

Рисунок 1. Структура загальної кількості оцінених об'єктів за метою оцінки

За групами об'єктів відповідно до даних системи РЕО ця кількість розподіляється таким чином (Таблиця 3).

Таблиця 3

**Надходження звітів про оцінку за групами об'єктів
за 2003 рік**

Всього:	За групами об'єктів										
	Будівлі, приміщення	Незавершені будівництвом	Цілісні майнові комплекси	Пакети акцій	Судноплавні засоби	Рухомий склад, автотранспортні засоби	Обладнання	Частки, паї, акції в майні спільних підприємств	Нематеріальні активи	Споруди	інше
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
5428	4302	188	185	19	23	125	205	5	1	280	95

Найбільш поширеною групою (80 % від загальної кількості) є група нерухомого майна, яку складають будівлі та приміщення.

У таблиці 4 для порівняння наведена питома вага попиту для кожної з груп об'єктів: торгівлі та громадського харчування, складів та складських приміщень, офісів, в динаміці з 2001 року по 2003 рік включно. Попит на об'єкти торгівлі та громадського харчування зростає (Рисунок 2), попит на об'єкти офісного типу зменшився.

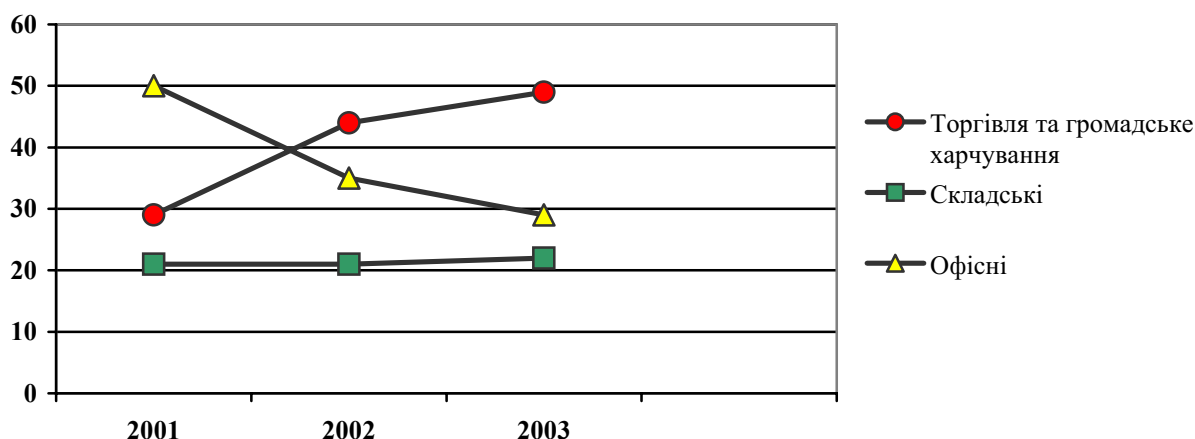
Таблиця 4

Динаміка попиту за групами об'єктів оцінки за 2001-2003 роки, %

Група об'єктів	2001	2002	2003
Об'єкти торгівлі та громадського харчування	29	44	49
Об'єкти складського типу	21	21	22
Об'єкти офісного типу	50	35	29

Рисунок 2.

**Динаміка попиту на оцінку об'єктів нежитлової нерухомості різних груп
(у відсотках)**

2.2.3 Аналіз фінансового стану підприємств, що приватизуються

У рамках забезпечення індивідуальних підходів під час приватизації державного майна з метою прийняття відповідних управлінських рішень упродовж 2003 року здійснено аналіз фінансового стану 20 підприємств, які перебувають на різних етапах приватизації (перелік підприємств наведено у **додатку 13**). Аналіз фінансового стану здійснювався відповідно до вимог Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затвердженого наказом Мінфіну та Фонду від 26.01.01 № 49/121.

На виконання Указу Президента України від 19.03.02 № 267 “Про організаційні заходи з підготовки об’єктів права державної власності до приватизації” з метою складання та затвердження переліків підприємств, які підлягають підготовці до продажу та продаж яких повинен забезпечити надходження до Державного бюджету України коштів від приватизації, протягом 2003 року за спрощеною схемою було здійснено аналіз фінансового стану підприємств груп В та Г і підприємств, пакети акцій яких тимчасово залишені у державній власності. Надано рекомендації та пропозиції стосовно 15 державних підприємств та 20 ВАТ (перелік підприємств з висновками наведено у **додатку 14**).

На виконання окремих наказів Фонду протягом 2003 року здійснювався аналіз фінансового стану за спрощеною схемою 13 підприємств (**додаток 15**), які, як свідчать результати конкурсів з продажу пакетів акцій, не користувалися попитом потенційних покупців. Результати аналізу свідчать про те, що:

- 6 підприємств характеризуються задовільним фінансовим станом, тобто доцільно продовжити їх приватизацію, запропонувавши інші підходи до їх продажу (можливо, змінити спосіб продажу акцій, терміни продажу тощо);
- 7 підприємств характеризуються незадовільним фінансовим станом і потребують вжиття заходів щодо їх фінансового оздоровлення.

2.3 Підсумки приватизації державного майна

2.3.1 Організаційне забезпечення виконання завдань з приватизації державного майна у 2003 році

Приватизація державного майна у 2003 році здійснювалася відповідно до положень Закону України від 18 травня 2000 року № 1723-III “Про Державну програму приватизації” та інших законодавчих та нормативно-правових актів з питань приватизації.

Чинна на сьогодні Державна програма приватизації на 2000-2002 роки не встановлювала на 2003 рік завдання з обсягів надходження коштів від приватизації державного майна до Державного бюджету. Проте Законом України “Про Державний бюджет України на 2003 рік” передбачалося одержати від приватизації державного майна у 2003 році коштів у сумі **2152,79 млн. грн.**, в тому числі до загального фонду Державного бюджету **2003,77 млн. грн.**

Фонд у 2003 році здійснив значний обсяг організаційних заходів, спрямованих на визначення та забезпечення обсягів приватизації.

Зазначені заходи розроблялися відповідно до положень діючої Державної програми приватизації, Указів Президента України від 29 грудня 1999 року № 1626 “Про невідкладні заходи щодо прискорення приватизації майна в Україні” та від 19 березня 2002 року № 267 “Про організаційні заходи з підготовки об’єктів права державної власності до приватизації”, та з врахуванням завдань щодо обсягів надходження коштів від приватизації до Державного бюджету, встановлених Законом України “Про Державний бюджет України на 2003 рік”.

Наказами Фонду затверджено:

- Переліки об’єктів груп В, Г, які підлягають підготовці до продажу в 2003 році” (**наказ № 93 від 22.01.03 із змінами та доповненнями**) та заходи щодо організації робіт з підготовки до продажу цих об’єктів;
- завдання регіональним відділенням по забезпеченню надходження коштів від приватизації та по обсягах приватизації об’єктів груп Е (**наказ № 94 від 22.01.03**) і Д (**наказ № 1190 від 09.07.03**);
- “Помісячний графік підготовки до продажу об’єктів груп В, Г у 2003 році” (**наказ № 332 від 28.02.03**);
- “Графік очікуваного надходження коштів від приватизації до Державного бюджету у 2003 році” (**наказ № 505 від 27.03.03**). Графік встановлює завдання щодо обсягів надходження коштів структурним підрозділам Фонду, відповідальним за продаж об’єктів приватизації;
- “Технологічний план-графік продажу у 2003 році пакетів акцій підприємств, продаж яких має забезпечити надходження коштів від приватизації у 2003 році” (**наказ № 505 від 27.03.03**);

- “Помісячний пооб’єктний план-графік виставлення на продаж у 2003 році пакетів акцій ВАТ груп В та Г” (**наказ № 552 від 03.04.03**). Зазначений наказ передбачає ведення щоквартального моніторингу його виконання. **Наказом Фонду від 31.10.03 № 1930** внесено зміни та доповнення до зазначеного помісячного пооб’єктного плану-графіка виставлення на продаж у 2003 році пакетів акцій ВАТ груп В, Г.

У результаті проведеної Фондом роботи у 2003 році в Україні **змінили форму власності 1569 об’єктів державної форми власності**, з яких до групи А належить 998; до груп В, Г – 37; до групи Д – 397; до групи Е – 25; до групи Ж – 112. Під час роздержавлення об’єктів в цілому переважав спосіб продажу на аукціонах – 43,2 %. На викуп припадає 49,5 % усіх об’єктів, що роздержавлюються, продаж акцій – 1,4 %, конкурси – 1,2 %, роздержавлення шляхом оренди з викупом – 4,7 %.

Від продажу державного майна в звітному році отримано коштів 2175,1 млн. грн. До **загального фонду Державного бюджету в 2003 році від приватизації надійшло 2015,7 млн. грн.**, які були використані на потреби Державного бюджету. Це становить майже **101 %** річного планового завдання.

Органами приватизації за угодами з органами місцевого самоврядування у 2003 році **змінено форму власності 4827 об’єктів комунальної власності**, з яких 4691 належать до групи А, 2 – до об’єктів великої приватизації, 75 – до групи Д, 21 – до групи Е та 38 – до групи Ж. В основному застосовувалися такі способи, як викуп – 69,9 %, оренда з викупом – 16,8 % та продаж на аукціонах – 10,3 %. На конкурсах продано 2,96 % об’єктів, роздержавлено шляхом продажу акцій 0,04 % усіх об’єктів.

Від продажу зазначеного майна, приватизацію якого здійснювали державні органи приватизації, отримано у 2003 році 141,3 млн. грн., з яких **до відповідних місцевих бюджетів перераховано 141,5 млн. грн.**

Значна кількість об’єктів приватизувалась в галузях торгівлі та громадського харчування, побутового обслуговування, промисловості, житлово-комунального господарства, сільського господарства (**додаток 16**).

У промислових галузях процес роздержавлення здійснювався в основному шляхом продажу акцій ВАТ.

2.3.2 Приватизація об’єктів групи А

Мала приватизація в основному виконала важливе економічне завдання – створила умови появи і розвитку малого бізнесу і продовжує сприяти формуванню конкурентного середовища для ведення бізнесу та поліпшення якості пропонованих товарів і послуг.

Протягом 2003 року державними органами приватизації приватизовано об'єктів групи А: державної форми власності – 998 об'єктів і комунальної форми – 4691.

Прогноз надходження коштів від продажу об'єктів державної власності групи А становив – **126877,9 тис. грн.**, комунальної – **545456 тис. грн.**

За аналогічний період минулого року було приватизовано **904** об'єктів державної власності і **4362** – комунальної власності групи А, прогноз надходження коштів від приватизації об'єктів державної власності становив – **204126,4 тис. грн.**, комунальної – **373341,6 тис. грн.**

У розрізі регіонів за підсумками 2003 року найбільша кількість об'єктів приватизована в таких областях:

Одеська – 93 державної власності і 118 – комунальної;
Донецька – 87 державної власності і 549 комунальної;
Запорізька – 62 державної власності і 248 комунальної;
Луганська – 80 державної власності і 120 комунальної;
Львівська – 63 державної власності і 466 комунальної.

Найменша кількість об'єктів була приватизована в таких областях:

Київська – 17 державної власності і 80 комунальної;
Чернівецька – 7 державної власності і 111 комунальної;
Сумська – 20 державної власності і 76 комунальної.

Проблеми приватизації об'єктів групи А:

- ряд міністерств пропонували об'єкти для включення до переліку об'єктів, що підлягають приватизації, але згодом повідомили про необхідність цього майна для виробничої діяльності підприємства (наприклад Міністерство транспорту, Міністерство освіти і науки, Державний комітет лісового господарства України);
- робота, яку проводять органи приватизації по підготовці об'єктів до приватизації, свідчить, що велику кількість об'єктів, яку пропонують органи виконавчої влади, неможливо приватизувати з таких причин: найбільш привабливі об'єкти передані органами управління до комунальної власності, частина об'єктів не обліковується за підприємствами, на інші об'єкти до подання органом управління до Фонду накладено арешт виконавчими службами або майно вже продане ними та податковими інспекціями;
- слід відмітити різке зменшення прогнозованих надходжень коштів від приватизації об'єктів державної власності і протилежне йому збільшення прогнозованих надходжень коштів від продажу об'єктів комунальної власності у порівнянні з минулим роком. При цьому кількість приватизованих об'єктів державної та комунальної власності суттєво не змінилась. Вказана обставина засвідчує, що до комунальної власності протягом останнього часу було безоплатно передано значну кількість об'єктів, які були більш привабливі як с точки зору їх ліквідності, так і їх ринкової вартості, у порівнянні з об'єктами, які залишились в державній власності;
- також негативно позначається проблема незареєстрованості прав

власності держави на належне їй майно та відсутність обліку нематеріальних активів, зокрема прав на користування земельними ділянками, займаними об'єктами. На даний час практично по 100 % об'єктів групи А, які перебувають в державній власності, реєстрація прав власності на об'єкти нерухомості, які входять до складу цих об'єктів, здійснюється тільки в процесі підготовки цих об'єктів до продажу, або під час укладання договорів купівлі-продажу. Варто зауважити, що реєстрація прав власності на нерухоме майно потребує значного часу і є платною послугою, яку надають комунальні підприємства – бюро технічної інвентаризації. Здійснюючи реєстрацію прав власності до початку приватизації або в процесі підготовки об'єкта до продажу, державні органи приватизації мусять звертати увагу на перспективу ліквідності об'єкта приватизації, оскільки тільки у випадку продажу об'єкта приватизації можливо відшкодувати витрати на реєстрацію прав власності. У переважній більшості випадків така реєстрація здійснюється в процесі укладення договору купівлі-продажу. Внаслідок цього укладення договорів купівлі-продажу, а відповідно – надходження коштів за приватизоване державне майно відтермінується на час здійснення реєстрації прав власності держави та одержання правовстановлюючих документів, які є підставою для укладення договору купівлі-продажу.

2.3.3 Приватизація об'єктів групи Д

З метою забезпечення надходження коштів до Державного бюджету України наказом Фонду від 09.07.03 № 1190, із змінами, внесеними наказом Фонду від 25.11.03 № 2101, регіональним відділенням Фонду та Фонду майна АРК було встановлено завдання щодо обсягів приватизації об'єктів незавершеного будівництва у кількості 400 об'єктів.

За 2003 рік до переліку об'єктів незавершеного будівництва державної форми власності, що підлягають приватизації, включено 218 об'єктів.

За 2003 рік приватизовано **397** об'єктів незавершеного будівництва державної власності та **75** об'єктів незавершеного будівництва комунальної власності. Прогноз надходження коштів від приватизації об'єктів незавершеного будівництва державної власності за 2003 рік становить 23166,8 тис. грн., від приватизації об'єктів комунальної власності – 15680,6 тис. грн.

Об'єкти приватизувались переважно конкурентними способами (об'єкти державної власності: 303 – через аукціони, 7 – конкурси, 87 – викуп; об'єкти комунальної власності: 29 – через аукціони, 16 – конкурси, 30 – викуп).

Порівняно з минулим роком має місце тенденція зниження кількості приватизованих ОНБ та надходження коштів від приватизації об'єктів групи Д.

Відповідно до Закону України “Про Державний бюджет України на 2003 рік” Фонду встановлено завдання щодо надходження від приватизації ОНБ, що споруджувались відповідно до Чорнобильської будівельної програми, в сумі **500** тис. грн. За 12 місяців 2003 року надходження від приватизації зазначених ОНБ становить **666,8** тис. грн.

Річне завдання з приватизації ОНБ по Україні виконано на **99,3 %**.

Річне завдання з приватизації ОНБ виконало 21 регіональне відділення: по Івано-Франківській, Кіровоградській, Чернівецькій, Волинській, Сумській, Житомирській, Вінницькій, Чернігівській, Луганській, Донецькій, Запорізькій, Рівненській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Тернопільській, Харківській, Херсонській, Черкаській областях, м. Києву та АР Крим.

Найбільша кількість об’єктів приватизована регіональними відділеннями Фонду по Житомирській (86 об’єктів), Київській (32 об’єкти), Луганській (32 об’єкти) та Донецькій (28 об’єктів) областях.

Менш ніж на 75 відсотків виконали річне завдання з приватизації ОНБ регіональні відділення Фонду по Закарпатській та Полтавській областях, місту Севастополю.

За оперативними даними Фонду найбільше надходження коштів до Державного бюджету від приватизації об’єктів незавершеного будівництва державної власності за 2003 рік забезпечили регіональні відділення Фонду по Харківській (4074,9 тис. грн.) та Донецькій (3978,12 тис. грн.) областях, а також по місту Києву (2059,1 тис. грн.).

Центральним апаратом Фонду за 2003 рік було приватизовано 2 об’єкти незавершеного будівництва, прогноз надходження коштів по яких становить 89,1 тис. грн. Фактичне надходження коштів від приватизації ОНБ по центральному апарату Фонду за 2003 рік (з урахуванням коштів, що надходять від об’єктів, приватизованих у минулі роки з наданням розстрочки платежів) становить 1649,9 тис. грн.

Причини, які гальмують процес приватизації об’єктів незавершеного будівництва:

- значна кількість об’єктів знаходиться в напівзруйнованому стані, фактичний рівень готовності не відповідає наведеному в документації та сучасним вимогам технічного проектування;
- розташування більшості об’єктів у сільській місцевості;
- зупинення дії статей Державної програми приватизації, які стосуються розподілу коштів, отриманих від приватизації ОНБ, що зменшує зацікавленість органів управління в передачі ОНБ на приватизацію.

З метою забезпечення надходження коштів від приватизації до Державного бюджету у 2004 році наказом Фонду від 23.01.04 № 128 Фонду майна АРК, регіональним відділенням Фонду та центральному апарату Фонду встановлено завдання щодо обсягів приватизації об’єктів незавершеного будівництва у кількості 202 об’єктів. Центральним апаратом

Фонду планується приватизувати в 2004 році 3 об'єкти незавершеного будівництва, забезпечивши надходження коштів у сумі 600 тис. грн.

2.3.4 Приватизація об'єктів групи Ж

Протягом 2003 року приватизовано **150** об'єктів групи Ж, з яких: 112 – державної власності та 38 – комунальної. При цьому завдання щодо продажу об'єктів групи Ж на 2003 рік законодавством не було встановлено.

За 2003 рік від приватизації об'єктів групи Ж державної власності отримано 8855,4 тис. грн.

Найбільша кількість об'єктів групи Ж державної власності була приватизована регіональними відділеннями Фонду по таких областях як: Одеська – 11 об'єктів, Запорізька – 10, Львівська – 10, Харківська – 10.

Жодного об'єкта групи Ж державної власності не було приватизовано регіональними відділеннями по Волинській, Закарпатській, Київській, Хмельницькій областях та м. Севастополю.

Позитивним результатом приватизації об'єктів групи Ж є те, що нові власники забезпечують модернізацію, реконструкцію об'єктів, а також формують інфраструктуру туристичної галузі. Збільшення зацікавленості потенційних покупців забезпечує конкуренцію в процесі приватизації і внесення інвестицій у відтворення, збереження та функціонування об'єктів соціальної сфери.

Проблеми в приватизації об'єктів групи Ж – обмеження щодо приватизації санаторно-курортних закладів, встановлені статтею 26 Закону України “Про курорти”, скорочують перелік об'єктів, які могли б знайти ефективних власників. З метою впорядкування чинного законодавства Фондом було направлено до Міністерства охорони здоров'я проект відповідних змін до Закону України “Про курорти”.

2.3.5 Приватизація об'єктів групи Е

За даними Фонду за 12 місяців 2003 року приватизовано 25 об'єктів групи Е державної власності та 21 об'єкт комунальної власності.

Кількість об'єктів групи Е, які змінили форму власності, наведено у **додатках 1, 3**.

За участю регіональних відділень було приватизовано 10 об'єктів групи Е за 2003 рік. Від продажу цих об'єктів отримано 2474,1 тис. грн. При цьому завдання продажу об'єктів групи Е на 2003 рік законодавством не встановлювалось.

У 2003 році за участю центрального апарату Фонду було приватизовано **17** об'єктів групи Е, в тому числі один пакет акцій іноземного емітента. Від продажу цих об'єктів до Державного бюджету за договорами, розрахунок по яких повністю завершено, надійшло **44,43 млн. грн.**

Також необхідно зазначити, що у грудні 2003 року було укладено 3 договори купівлі-продажу об'єктів групи Е на загальну суму 6,038 млн. грн.

Станом на 18.02.04 було здійснено розрахунок по 1 договору купівлі-продажу на суму 265,8 тис. грн.

Враховуючи вищенаведене, фактичне надходження коштів від приватизації об'єктів групи Е у 2003 році перевищує встановлений наказом Фонду від 27.03.03 № 505 плановий показчик очікуваного надходження коштів у розмірі 10 млн. грн. (за вирахуванням показника планових надходжень від приватизації державного пакета акцій АТ “Укртатнафта” (550 млн. грн.), продаж якого у 2003 році не проводився).

З метою забезпечення обсягу пропозицій пакетів акцій та об'єктів на продаж у 2004 році та на виконання п.12 Заходів Фонду щодо реалізації Указу Президента України від 10.03.02 № 267 “Про організаційні заходи з підготовки об'єктів права державної власності до приватизації”, затверджених наказом Фонду від 27.06.03 № 1138, п.2 Заходів Фонду на виконання доручення Кабінету Міністрів України від 05.03.03 № 12740, затверджених наказом Фонду від 08.04.03 № 594, Фондом було сформовано перелік об'єктів групи “Е”, які підлягають продажу у 2004 році за участю центрального апарату Фонду. Вказаний перелік був затверджений наказом Фонду від 22.04.03 № 688 та надрукований у газеті “Відомості приватизації” від 14.05.03 № 18 (255). Від приватизації зазначених об'єктів очікується надходження у 10,03 млн. грн.

Протягом 2003 року Фонд продовжував роботу по захисту майнових прав України на її території та за кордоном згідно з діючими міждержавними та міжурядовими угодами, здійснював заходи по врегулюванню прав власності з Російською Федерацією, Республікою Білорусь, Республікою Молдова, Грузією, Азербайджанською Республікою.

У рамках реалізації Угоди між Україною та Російською Федерацією про взаємне визнання прав та врегулювання відносин власності від 15.01.93 у липні 2003 року у м. Москві відбулась робоча зустріч експертів підкомісії з питань власності національних частин Змішаної Українсько – Російської комісії по співробітництву, в ході якої обговорювались питання, які будуть винесені на спільне засідання підкомісії, та інші проблемні питання.

15 липня 2003 року у м. Москві представники Фонду державного майна України взяли участь у переговорах Української та Російської делегацій з питань закордонної власності колишнього СРСР.

У рамках реалізації Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Молдова про взаємне визнання прав та регулювання відносин власності від 11.08.94 було проведено чотири робочі зустрічі з представниками Департаменту приватизації Республіки Молдова. Також підписано 15 Протоколів про правовий статус об'єктів, на які претендує Республіка Молдова. По 3 об'єктах, розташованих на території Республіки Молдова, на які претендує Україна, проводиться робота по доукомплектуванню документів, надісланих Фондом до Департаменту приватизації Республіки Молдова для визначення їх правового статусу.

Фахівці Фонду продовжували брати участь у переговорних процесах в рамках укладених угод, в нарадах держав Співдружності з питання створення

на базі Всеросійського виставкового центру постійно діючих виставок держав – учасниць СНД і умов передачі державам Співдружності виставкових площ, а також у діяльності робочої групи експертів в рамках Міжвідомчої комісії з питань вступу України до СОТ.

Проблеми приватизації об'єктів групи Е – аналіз приватизації об'єктів групи Е показує, що цей процес ускладнює ряд чинників. У деяких випадках договори купівлі-продажу було розірвано у зв'язку з несплатою коштів покупцем. У ряді випадків співзасновники товариств відмовляються від викупу державної частки, а також запропоновані для продажу на конкурентних засадах державні частки не продаються у зв'язку з відсутністю заяв. Також є випадки, коли приватизацію не було розпочато у зв'язку з тим, що підприємства не підготували технічну документацію для експертної оцінки державної частки.

2.3.6 Продаж пакетів акцій на фондових біржах та ПФТС, аукціонах, конкурсах

Продаж пакетів акцій об'єктів груп В, Г на фондових біржах та ПФТС

На фондових біржах та ПФТС було запропоновано до продажу 369 пакетів акцій 330 ВАТ загальною номінальною вартістю **907,1 млн. грн.** За підсумками торгів продано 125 пакетів акцій. Загальна вартість по укладених контрактах – **212,9 млн. грн.**, що складає співвідношення **0,7 разів від номінальної** вартості проданих пакетів (**298,9 млн. грн.**). У 2002 році це співвідношення становило 1,13 разів.

Із загальної кількості пакетів акцій, що пропонувались до продажу протягом 2003 року, 27 було продано з перевищенням ціни продажу над номінальною

Підсумки проведення торгів акціями ВАТ на ФБ та ПФТС за звітний період наведені в таблиці 5.

Таблиця 5

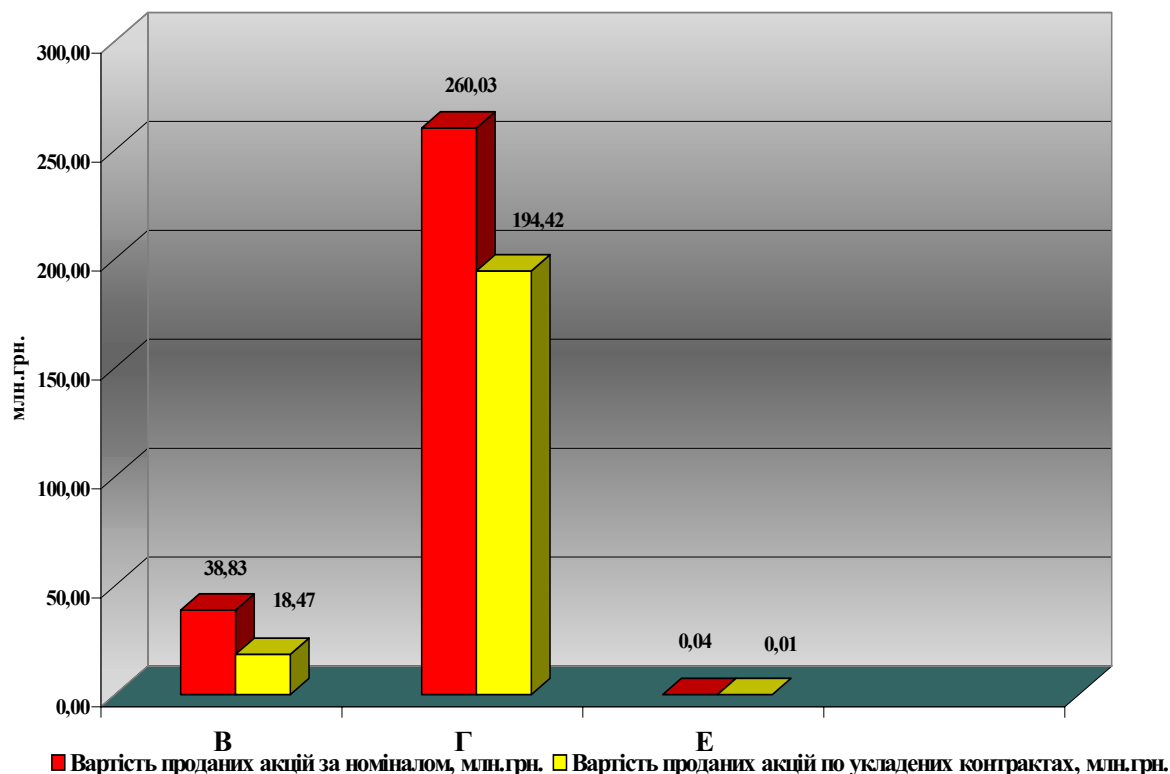
Результати продажу акцій ВАТ на ФБ та ПФТС за 2003 рік

Кількість ВАТ, акції яких пропонувались, шт.	Кількість запропонованих пакетів, шт.	Вартість запропонованих акцій за номіналом, млн. грн.	Кількість пакетів, по яких відбувся продаж, шт.	Вартість проданих акцій, млн. грн.	
				По укладених контрактах	За номіналом
330	369	907,09	125	212,90	298,89

Рівень продажу акцій (відношення вартості проданих акцій за контрактами до номінальної вартості запропонованих пакетів акцій) на ФБ та ПФТС за звітний період становить **23,5 %**. У **2002 році** цей показник становив **22,5 %**.

Як свідчить порівняльний аналіз (Рисунок 3), у 2003 році максимальний обсяг коштів (91,32 % загального обсягу) отримано від продажу акцій об'єктів групи Г. У 2002 році це склало 66,3 %.

Рисунок 3

Найбільш значними біржовими продажами є продаж пакетів акцій ВАТ “Алчевський коксохімічний завод” – 25 % за 13,25 млн. грн., “Хартрон” – 24,56 % за 5,25 млн. грн., “Металургійний комбінат “Азовсталь” – 25 % за 113,5 млн. грн., “Ясинівський коксохімічний завод” – 25 % за 17,1 млн. грн., “Донецькгірмаш” – 31,06 % за 3,53 млн. грн., “Завод нерудних матеріалів “Нерудпром” – 69,38 % за 1,47 млн. грн., “Сімферопольський завод сільськогосподарського машинобудування” – 19,6 % за 1,83 млн. грн.

При продажу на ПФТС пакета акцій ВАТ “Марс” у розмірі 25 % від статутного фонду отримано 11,524 млн. грн. і досягнуто найбільшого у 2003 році перевищення (у 547 разів) ціни продажу над номіналом (21,069 тис. грн.).

У 2002 р. на фондових біржах та ПФТС було запропоновано до продажу 490 пакетів акцій 443 ВАТ загальною номінальною вартістю 587,2 млн. грн. За підсумками торгів було продано 139 пакетів акцій. Загальна вартість по укладених контрактах – 132,28 млн. грн., що майже в 1,13 раза перевищувало номінальну вартість проданих пакетів акцій (116,87 млн. грн.).

Слід відзначити, що загалом вартісні показники продажу державних

пакетів акцій ВАТ на фондових біржах та ПФТС за 2003 рік значно перевищують аналогічні показники за попередні роки: за 2001 рік – у 1,33 раза, за 2002 рік – у 1,6 раза. Це стало можливим внаслідок кількісних і якісних змін у пропозиціях Фонду щодо продажу державних пакетів акцій ВАТ на фондових біржах і ПФТС у порівнянні з попередніми роками:

2001 рік – 579,15 млн. грн.

2002 рік – 587,2 млн. грн.

2003 рік – 907,09 млн. грн.

Найбільшим попитом протягом 2003 року користувались підприємства металургійного комплексу (68 % загального обсягу продажу) та машинобудування і металообробки (12,3 % загального обсягу продажу).

За 2003 рік до Державного бюджету надійшло від продажу державних пакетів акцій ВАТ на фондових біржах та ПФТС 200,44 млн. грн.

Продаж пакетів акцій об'єктів групи Г на конкурсах

Протягом року Фондом було оголошено **169 конкурсів** з продажу пакетів акцій ВАТ загальною початковою вартістю **4144,59 млн. грн.** (у 2002 році – 198 конкурсів з продажу пакетів акцій ВАТ та 2 конкурси з продажу ЦМК загальною початковою вартістю 1584,33 млн. грн.).

Серед зазначеного числа оголошених конкурсів – **116 з продажу контрольних пакетів акцій** сумарною початковою вартістю 3414,33 млн. грн.

Із загальної кількості конкурсів **89 оголошено повторно, в тому числі по деяких об'єктах конкурси протягом року оголошувались по декілька разів.**

Конкурсний продаж таких пакетів акцій як ВАТ “Луцьке авіапідприємство” з початку року оголошувався вже в п'яте, ВАТ “Авіакомпанія “Кіровоградські авіалінії”, Рівненська авіакомпанія “Універсал-Авіа”, “Пульсар”, “НДІ радіоелектронної медичної апаратури”, “Харківський завод електротехнічного обладнання”, “Ніжинсільмаш”, “Славутич”, “Дніпропетровський завод електротехнічного обладнання” – тричі.

За процедурою зменшення початкової ціни продажу (від 10 до 30 %) оголошено 46 повторних конкурсів.

Протягом звітнього періоду **настав термін підведення підсумків конкурсів з продажу 181 пакета акцій ВАТ, тобто фактично на конкурсах у звітному періоді пропонувалось на продаж акцій ВАТ сумарною початковою вартістю 4394,88 млн. грн.**

Із зазначених 181 конкурсу 25 на суму 275,06 млн. грн. були оголошені наприкінці минулого року; 90 пакетів акцій початковою вартістю 941,6 млн. грн. оголошувалися до продажу повторно, з яких 48 за процедурою зменшення початкової ціни вартості; 3 конкурси з продажу комунального майна сумарною початковою вартістю 2,64 млн. грн. (кінотеатр “Аврора”, м. Київ, ВАТ “Рідкісні гази” та “Готель “Харків”); 115 контрольних пакетів

акцій початковою вартістю 3490,5 млн. грн., серед яких 3 пакети по 100 % акцій сумарною початковою вартістю 14,47 млн. грн. (ВАТ “Національні Авіалінії України”, Демидівський консервний завод та Львівський НДІ факсимільно-телефонної апаратури – у 2003 році продаж оголошувався двічі).

З початку 2003 року відбулося **48 конкурсів** з продажу пакетів акцій ВАТ на конкурсах за сумарною ціною продажу **1183,44 млн. грн.** при загальній початковій вартості **832,9 млн. грн.** Номінальна вартість проданих пакетів акцій становить 625,69 млн. грн.

У 2002 р. відбулося 53 конкурси загальною ціною продажу 151,22 млн. грн.

Серед проданих протягом 2003 року пакети акцій таких ВАТ:

- “Вінницький підшипниковий завод” – пакет 25 % акцій за 2,4 млн. грн.;
- “ДніпроАЗОТ” – пакет 25,17 % акцій за 12,26 млн. грн.;
- “Миколаївська малотоннажна верф” – пакет 58,448 % акцій за 1,63 млн. грн.;
- “Північний ГЗК” – пакет 35,74 % акцій за 89 млн. грн.;
- “Нікопольський завод феросплавів” – два останніх державних пакети (25 % та 25 %+1 акція) сумарною ціною продажу 410,5 млн. грн.;
- “Склопластик” – пакет 76,18 % акцій за 8,5 млн. грн.;
- “Дашуківські бентоніти” – пакет 25 % акцій за 1,45 млн. грн.;
- Дніпропетровський металургійний завод ім. Комінтерну – пакет 59,49 % акцій за 15,4 млн. грн.;
- “Рівнеазот” – пакет 53,86 % акцій за 48,4 млн. грн.;
- “Керчрибпром” – пакет 63,49 % акцій за 1,87 млн. грн.;
- “Кримський содовий завод” – пакет 89,48 % акцій за 346,68 млн. грн.;
- “Київспецтранс” – пакет 46,835 % акцій за 16,0 млн. грн.;
- “Чорноморський суднобудівний завод” – пакет 90,25 % акцій за 119,31 млн. грн.;
- “Дніпропетровський металургійний завод ім. Петровського” – пакет 42,26 % акцій за 65,61 млн. грн. та ін.

Серед конкурсів, що відбулися з початку року, 10 було оголошено ще у 2002 році.

Крім того, у 2003 році продано пакет 99,6 % акцій ВАТ “Аврора” (кінотеатр) як об’єкта комунальної власності, за ціною продажу 2551 тис. грн. та пакет 30 % акцій ВАТ “Рідкісні гази” за ціною продажу 376 тис. грн.

Серед конкурсів, які відбулися у 2003 році, продано **23 контрольних пакети акцій**, ціна продажу яких склала **574,73 млн. грн.** при загальній початковій вартості 385,68 млн. грн., в т.ч. пакети акцій СКТБ “Промисловий комбінат” (51 %), “Аврора” (99,6 %), Ялтинська фабрика головних уборів (80,15 %), Миколаївська малотоннажна верф (58,448 %), Шархінський кар’єр

(51 %), Склопластик (76,18 %), Турбівський каоліновий завод (98,06 %), Одеський машинобудівний завод “Червона гвардія” (99,31 %), Дніпропетровський металургійний завод ім. Комінтерну (59,49 %), “Продмаш” (65,86 %), Авіакомпанія “Кіровоградські авіалінії” (83,59 %), “Рівнеазот” (53,86 %), “Відеотехніка” (69,48 %), Кримський содовий завод (89,48 %), “Уманьферммаш” 51,5 % Чорноморський суднобудівний завод (90,25 %) та ін.

В середньому ціна проданих пакетів акцій за звітний період перевищила їх номінальну вартість в 1,9 раза (*за 2002 рік – в 2 рази*), а, наприклад, пакет акцій 46,73 % ВАТ “Кримський содовий завод” продано за ціною, що перевищує початкову вартість у 2,1 раза.

За результатами конкурсів укладено **28** договорів купівлі-продажу пакетів акцій ВАТ, що мають **стратегічне значення** для економіки та безпеки держави та підприємств-монополістів, на загальну ціну продажу **1141,36 млн. грн.** Це становить 96,4 % загальної суми надходження коштів від усіх конкурсних продаж пакетів акцій за звітний період.

Укладеними договорами купівлі-продажу передбачено **внесення інвестицій** на технічну реконструкцію та модернізацію виробництв, виконання фінансових зобов'язань по погашенню заборгованості підприємств перед бюджетом, по заробітній платі та поповненню обігових коштів на суму **187,66 млн. грн.** та **5,1 млн. дол. США**, в тому числі на підприємства, що мають стратегічне значення для безпеки держави, надійде інвестицій на суму **178,03 млн. грн.**

Рівень продажу пакетів акцій на конкурсах (відношення вартості проданих пакетів акцій за договорами купівлі-продажу 1183,44 млн. грн. до початкової вартості запропонованих пакетів акцій 4394,88 млн. грн.) за 2003 рік становить **26,9 %**, тоді як у 2002 році – **9,5 %**.

Кошти, отримані від продажу пакетів акцій на конкурсах протягом 2003 року, становлять 54,4 % всіх коштів, отриманих від приватизації державного майна у 2003 році.

Крім того, у жовтні було оголошено конкурс з продажу пакета 98,81 % ВАТ “Дніпровський металургійний комбінат ім. Дзержинського” за початковою ціною продажу 587,1 млн. грн. У грудні, при підведенні підсумків, на участь у конкурсі претендувала одна компанія – корпорація “Індустріальний союз Донбасу” за ціною продажу 710 млн. грн. На початку 2004 року компанією ЗАТ “Консалтингова фірма “Острів” проведено експертну оцінку пакета акцій, в результаті якої визначено ринкову вартість пакета у сумі 711,55 млн. грн. Кошти у повному обсязі перераховані у лютому 2004 року.

Наприкінці грудня також підбивалися підсумки з продажу пакета 30,01 % акцій ВАТ “Кварц” (м. Чернівці). Участь в конкурсі брала одна компанія – “Автоальянс-Інвест” за ціною 2,8 млн. грн. при початковій ціні продажу 2,79 млн. грн. На цей час проводиться експертна оцінка пакета акцій.

Зведені результати продажу акцій на конкурсах наведені у **таблиці 6**.

Таблиця 6

Результати продажу пакетів акцій на конкурсах у 2003 році

Виставлені до продажу пакети акцій ВАТ, в т.ч.			Продано пакетів акцій ВАТ, в т.ч.			
Кількість пакетів акцій ВАТ, шт.	Номінальна вартість пакетів акцій, млн. грн.	Ціна продажу пакетів акцій, млн. грн.	Кількість проданих пакетів акцій, шт.	Номінальна вартість проданих пакетів акцій ВАТ, млн. грн.	Вартість пакетів акцій ВАТ, за якою їх продано, млн. грн.	Обсяг інвестицій відповідно до укладених договорів купівлі-продажу, млн. грн.
169	4335,04	4144,59	48	625,69	1183,44	187,66 та 5,1 млн. дол. США

Деякі конкурси з продажу пакетів акцій ВАТ, які мали відбутися з початку 2003 року, зупинені з різних причин.

Наприклад, на виконання ухвали ГС Київської області від 21.02.03 щодо зупинення процесу приватизації ВАТ “Росава” до припинення провадження у справі про банкрутство підприємства, припинено проведення конкурсу.

У червні 2003 року було оголошено конкурс з продажу пакета 58,79 % акцій ВАТ “Бром” за початковою ціною 5226,38 тис. грн. Переможцем конкурсу у серпні було визнано НПП “Завод “Сиваш”. Бабушкінський райсуд м.Дніпропетровська за позовом фізичної особи заборонив затверджувати підсумки конкурсу і підписувати договір купівлі-продажу.

Переможцем конкурсу з продажу пакета 53,86 % акцій ВАТ “Рівнеазот” у вересні було визнано австрійську компанію “РайфайзенІнвестмент” за ціною продажу 48,4 млн. грн. Разом з тим ТОВ “Астарта”, яке брало участь у конкурсі, подало позов до Господарського суду міста Києва з вимогою визнати не дійсними результати конкурсу. Разом з тим Верховний Суд України відновив розгляд справи з банкрутства ВАТ “Рівнеазот” на підставі позову концерну “Правекс”, заборгованість перед яким становить 70 млн. грн.

Конкурси з продажу пакетів акцій таких ВАТ як “Нікопольський завод феросплавів”, “Північний ГЗК”, “ДніпроАЗОТ”, “Дніпропетровський металургійний завод ім. Петровського” теж свого часу були заблоковані рішеннями суду.

У листопаді 2003 року було оголошено конкурс з продажу пакета 92,11 % акцій ВАТ ДХК “Павлоградвугілля” за початковою ціною продажу 1276,98 млн. грн. Проведення конкурсу було заплановано на грудень 2003 року. Однак конкурс не було проведено з причини подання судового позову. Наказом Фонду від 15.12.03 № 2277 конкурс призупинено. За рішенням Київського апеляційного суду від 2 лютого 2004 року конкурс було

відновлено і до 5 лютого продовжено прийом заяв на участь в конкурсі.

Продаж пакетів акцій на спеціалізованих аукціонах

Спеціалізовані аукціони за грошові кошти (САГК) сприяють забезпеченню продажу залишків акцій та неліквідних пакетів акцій підприємств, чим досягається глибина приватизації, якої вимагає Державна програма приватизації.

САГК дають можливість громадянам (фізичним особам), дрібним та регіональним інвесторам взяти участь у процесі приватизації державного майна в Україні в рамках приватизаційного законодавчого поля. Фізичні особи, дрібні та регіональні інвестори виявляють значну зацікавленість до проведення аукціонів. Це має важливе політичне значення для зняття соціальної напруги щодо участі фізичних осіб та дрібних інвесторів в ході приватизації державного майна.

Відповідно до угод організація та проведення САГК в 2003 році покладалися на Державну акціонерну компанію “Національна мережа аукціонних центрів” (ДАК “НМАЦ”).

Протягом звітнього періоду проведено **12 спеціалізованих аукціонів за грошові кошти (САГК)** через ДАК “НМАЦ”, на які було запропоновано до продажу **1035** пакетів акцій ВАТ (988 державної та 57 комунальної власності) сумарною номінальною вартістю **351,66 млн. грн.**, з яких було повністю **продано 319** пакетів акцій ВАТ, частково продано 498 пакетів акцій ВАТ та отримано від їх продажу **6,82 млн. грн.** Не продано 217 пакетів акцій ВАТ, знято з продажу 1 пакет акцій.

Найбільша кількість заяв подавалась в такі Регіональні аукціонні центри, як Київський (626 заяв), Кримський (772 заяв), Харківський (1019 заяв).

Найбільше коштів надійшло через Регіональні аукціонні центри: Київський (1,87 млн. грн.), Одеський (1,78 млн. грн.) та Харківський (1,37 млн. грн.).

Протягом минулого 2002 року було проведено також 12 спеціалізованих аукціонів за грошові кошти, на які було виставлено 868 пакетів акцій ВАТ сумарною номінальною вартістю 218,06 млн. грн., з яких 365 було продано повністю, 418 пакетів продано частково та отримано від їх продажу 5,3 млн. грн. Було не продано 82 пакети акцій ВАТ, 3 пакети акцій ВАТ – знято.

Порівнюючи підсумки поточного року з 2002 роком можна зробити висновок, що збільшення пропозиції пакетів акцій ВАТ у 2003 році на САГК сприяло збільшенню надходження коштів від їх продажу в 1,3 раза. Разом з тим спостерігається збільшення кількості непроданих пакетів акцій ВАТ в 2,6 раза.

Крім того, зменшення пропозиції пакетів акцій привабливих підприємств призвело до зменшення кількості пакетів акцій, які продано за

номіналом або з перевищенням його. Зросла кількість об'єктів, на які взагалі не подавалися заяви з причини їх непривабливості.

ДАК "НМАЦ" за дорученням Фонду у звітному періоді проведено **412 регіональних аукціонів** з продажу пакетів акцій ВАТ (об'єкти групи В) та об'єктів приватизації (групи А, В, Д та Ж), на яких було реалізовано **31 пакет акцій загальною вартістю 6,92 млн. грн.** по укладених контрактах та **520 об'єктів приватизації на суму 35,61 млн. грн.**, в тому числі:

- 267 об'єктів малої приватизації на 16,64 млн. грн.;
- 232 об'єкти незавершеного будівництва на 16,35 млн. грн.;
- 7 цілісних майнових комплексів на 2,1 млн. грн.;
- 14 об'єктів іншого майна на 0,52 млн. грн.

За січень-грудень 2002 року проведено 331 регіональний аукціон, на яких було реалізовано 14 пакетів акцій загальною вартістю 3,1 млн. грн. по укладених контрактах та 512 об'єктів приватизації на суму 22,4 млн. грн.

Взагалі протягом 2003 року ДАК "НМАЦ" було проведено 1676 аукціонів (відкриті торги) з продажу рухомого та нерухомого майна всіх форм власності та підприємств-банкрутів (з них за завданнями Фонду – 412), реалізовано 8400 лотів майна на суму майже 177,5 млн. грн. (за завданнями Фонду – 42,5 млн. грн.).

2.3.7 Приватизація стратегічно важливих підприємств та підприємств-монополістів

У процесі реформування власності в Україні до кінця 2003 року було приватизовано **374 підприємства**, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави або займають монопольне становище на загальнодержавному ринку виробництва продукції (робіт, послуг), з глибиною приватизації 100 %.

Станом на 1 січня 2004 року у процесі приватизації знаходилось 224 стратегічно важливих підприємства або підприємства-монополіста. Стан реалізації планів приватизації стратегічно важливих підприємств та підприємств-монополістів наведено у **таблиці 7**.

Таблиця 7

Стан реалізації планів приватизації стратегічних підприємств та підприємств монополістів (на 01.01.04)

	Кількість підприємств, од.	% від загальної кількості
Продаж триває	146	65,18
<i>у тому числі з глибиною продажу:</i>		
до 50 %	77	34,38
від 50 % до 70 %	12	5,35

від 70 % до 100 %	57	25,45
ПРА реалізовано на 100 % (пакет закріплено (залишено) у державній власності та передано до холдингів)	45	20,08
ПРА реалізовано на 100 % (пакет закріплено (залишено) у державній власності)	29	12,96
Приватизацію розпочато, але не затверджено план розміщення акцій	4	1,78
Всього:	224	100,00

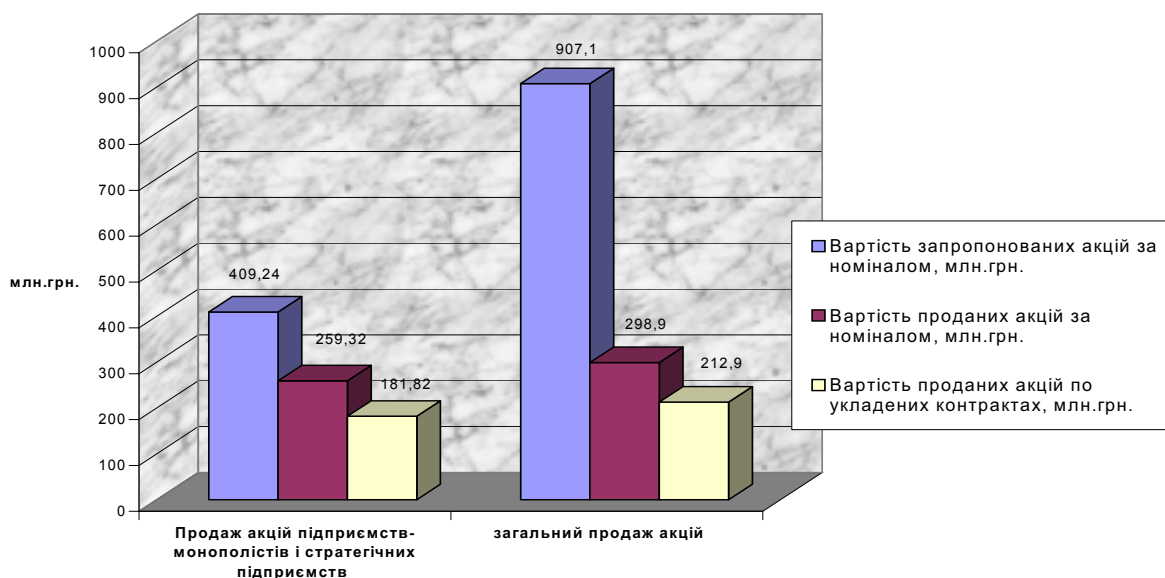
За звітний період Фондом було запропоновано до продажу на **ФБ та ПФТС 110 пакетів акцій 91 підприємства**, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави. **Номінальна вартість** акцій, що пропонувались до продажу, склала **409,24 млн. грн.** За підсумками торгів було **продано 43 пакети акцій 40 підприємств** загальною вартістю **181,82 млн. грн.** за укладеними контрактами (259,32 млн. грн. за номіналом).

Рівень продажу акцій стратегічних підприємств та підприємств-монополістів на ФБ та ПФТС (відношення вартості проданих акцій за контрактами до номінальної вартості запропонованих пакетів акцій) **склав 44,4 %**, тоді як загальний рівень продажу акцій на фондових біржах та ПФТС становить **23,5 %**.

Результати продажу на фондових ринках пакетів акцій підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави, та підприємств-монополістів у порівнянні з загальним продажем акцій на фондових ринках, наведено на **рисунку 4**.

Рисунок 4

Результати загального продажу пакетів акцій на ФБ та ПФТС в порівнянні з продажем стратегічних підприємств і підприємств-монополістів у 2003 році

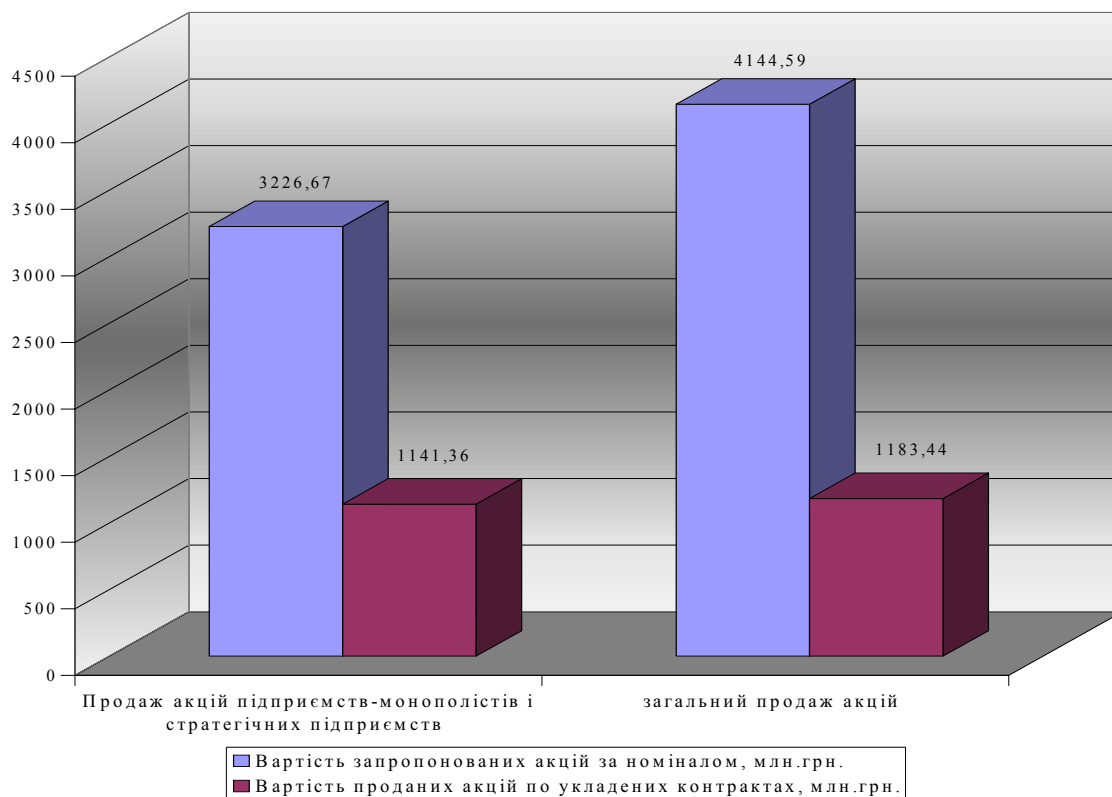
Фондом за звітний період було оголошено **76 конкурсів** з продажу пакетів акцій стратегічно важливих для держави підприємств та підприємств-монополістів на суму **3226,67 млн. грн.**, з них **41** – повторно.

За результатами конкурсів укладено **28** договорів купівлі-продажу на суму **1141,36 млн. грн.**, з яких **8** договорів укладено **регіональними відділеннями Фонду** на суму **12,49 млн. грн.** та **20** – **центральним апаратом Фонду** на суму **1128,87 млн. грн.**

Умовами конкурсів передбачено погашення кредиторської заборгованості у розмірі **88,4 млн. грн.** та внесення інвестицій на суму **89,6 млн. грн.**

Результати продажу на конкурсах та відкритих торгах пакетів акцій підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави та підприємств-монополістів у порівнянні з загальним продажем акцій на конкурсах, наведено на **рисунку 5**.

Результати загального продажу акцій підприємств на конкурсах та відкритих торгах в порівнянні з продажем акцій стратегічних підприємств та підприємств-монополістів у 2003 році

Виконання завдань по надходженню коштів в 2003 році забезпечувалось в основному продажем стратегічних підприємств. Це становить 96,4 % загальної суми надходження коштів від усіх конкурсних продажів пакетів акцій за звітний період.

2.3.8 Аналіз пропозиції та попиту на акції державних підприємств

За звітний рік Фондом пропонувались до продажу акції ВАТ на загальну суму **5798,5 млн. грн.**, продано акцій ВАТ на загальну суму (по укладених договорах та контрактах) **1448,93 млн. грн.**

У 2002 році пропонувалось до продажу акцій ВАТ на загальну суму 3055,04 млн. грн., продано було акцій ВАТ на загальну суму (за укладеними договорами та контрактами) 427,8 млн. грн.

Докладна інформація щодо результатів пропозиції та продажу акцій ВАТ протягом 2003 року наведена в таблиці 8.

Таблиця 8

Результати продажу акцій ВАТ за 2003 рік

(млн. грн.)

Показники	Конкурси	ФБ та ПФТС	Пільгова підписка	САГК і регіональні аукціони
Ціна запропонованих до продажу акцій ВАТ	4394,88*	907,1	128,68	367,84
Сумарна вартість запропонованих до продажу акцій ВАТ	5798,5			
Ціна проданих пакетів акцій за договорами купівлі-продажу чи контрактами	1183,44	212,9	3,24	49,35
Номінальна вартість проданих пакетів акцій	625,69	298,9	–	–
Коефіцієнт перевищення ціни проданих акцій над номінальною вартістю	1,9	0,7		
Сумарна вартість проданих акцій	1448,93			
Загальна сума надходження коштів від приватизації державного майна	2175,1			
Загальна сума коштів, перерахованих до загального фонду Державного бюджету	2015,7			

*– початкова вартість пакетів акцій, термін підведення підсумків конкурсів з продажу яких настав в період січень-грудень 2003 року;

Загальний рівень продажу акцій ВАТ за звітний період (відношення вартості проданих акцій за договорами купівлі-продажу та контрактами 1448,93 млн. грн. до вартості запропонованих до продажу пакетів акцій 5798,5 млн. грн.) склав майже **25 %**. За **2002 рік** цей показник становив **14 %**.

Розподіл пропозиції та результати продажу пакетів акцій ВАТ у 2003 році за окремими галузями народного господарства наведено в **додатках 17, 18**.

Серед запропонованих до продажу найбільшу частку склали пакети акцій підприємств вугільної промисловості – 45,72 % (“Павлоградвугілля”), металургійного комплексу – 30,43 % (металургійні комбінати ім.Петровського та ім.Дзержинського), машинобудування – 8,68 % (Вінницький підшипниковий завод, Чорноморський суднобудівний завод, Дніпропетровський завод електротехнічного обладнання та ін.), хімічної та нафтохімічної промисловості – 3,87 % (Рівнеазот, Кримський содовий завод, Склопластик та ін.).

Аналізуючи результати продажу пакетів акцій ВАТ слід зазначити, що найбільшу частку серед проданих склали пакети акцій підприємств хімічної та нафтохімічної промисловості – 41,48 % (Кримський содовий завод,

Склопластик, Рівнеазот, ДніпроАЗОТ), металургійного комплексу – 36,09 % (металургійний комбінат ім.Петровського), машинобудування – 16,32 % (Вінницький підшипниковий завод, Чорноморський суднобудівний завод, Дніпропетровський завод електротехнічного обладнання, Термопластавтомат, Гарантспецсервіс та ін.).

Незважаючи на перевиконання річного планового завдання з надходження коштів від приватизації державного майна у 2003 році, аналіз продажу пакетів акцій ВАТ продовжує характеризуватися недостатньою інвестиційною привабливістю запропонованих до продажу пакетів акцій підприємств, припиненням конкурсів за процедурою судових позовів та значним впливом політичної ситуації в країні на приватизаційні процеси взагалі та на ціну продажу об'єктів зокрема тощо.

Це ускладнюється ще й **відсутністю пропозицій** органів, уповноважених управляти державним майном, щодо приватизації підпорядкованих їм **інвестиційно-привабливих** підприємств. Серед підприємств, підготовлених до продажу у 2002 році, продаж яких розпочався у 2003 році, недостатньо привабливих підприємств. Зберігається тенденція до падіння обсягів підготовки підприємств до продажу.

В звітному році продовжувалась тенденція зростання кількості збитково працюючих підприємств, пакети акцій яких пропонувались до продажу, високий рівень кредиторської заборгованості цієї групи підприємств негативним чином позначився на зацікавленості потенційних покупців.

Продовжується негативний вплив поширеної практики призупинення конкурсів з продажу привабливих пакетів акцій шляхом **подання судових позовів** рядовими акціонерами або зацікавленими юридичними особами. Серед таких прикладів можна назвати події, що розгорнулися навколо приватизації ВАТ “Рівнеазот”, “Дніпропетровський металургійний завод ім. Петровського”, “Нікопольський завод феросплавів”, “Північний ГЗК”, “ДніпроАЗОТ”.

На основі аналізу результатів продажу пакетів акцій ВАТ протягом 2003 року можна відмітити наступне.

Із запропонованих до конкурсного продажу у звітному періоді 181 пакета акцій ВАТ майже 50 % (90) складають пакети, конкурси з продажу яких оголошені **повторно**. Серед повторних конкурсів 53 % (48) складають конкурси з продажу пакетів акцій, які оголошені за процедурою зменшення початкової ціни продажу (від 10 % до 30 %).

Результати продажу пакетів акцій протягом 2003 року, а отже і забезпечення виконання плану надходження коштів до Державного бюджету, визначалися в основному пропозицією на продаж акцій **стратегічно важливих підприємств** для економіки та безпеки держави та підприємств-монополістів.

Так, серед загальної кількості оголошених конкурсів 45 % становлять конкурси з продажу пакетів акцій підприємств, що мають стратегічне

значення для економіки та безпеки держави, які склали 78 % загальної початкової вартості всіх оголошених конкурсів.

Із запропонованих у 2003 році пакетів акцій ВАТ до продажу на фондових біржах та ПФТС майже 30 % складали пакети акцій підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави.

За підсумками результатів продажу сумарна вартість всіх проданих акцій у звітному періоді склала майже 72 % загальної суми коштів, перерахованих до загального фонду Державного бюджету, а конкурсний продаж пакетів акцій ВАТ за договорами купівлі-продажу чи контрактами – майже 59 %.

Із запропонованих до конкурсного продажу у звітному періоді 181 пакета акцій ВАТ відбувся продаж лише 26,5 % (48) пакетів акцій. Серед тих конкурсів, що відбулися, 58 % (28) складають конкурси з продажу пакетів акцій **стратегічно важливих підприємств** для економіки та безпеки держави та підприємств-монополістів, які забезпечили 96,4 % загальної суми надходження коштів від всіх конкурсних продаж пакетів акцій ВАТ у звітному періоді.

Із запропонованих до продажу на ФБ та ПФТС у звітному періоді 369 пакетів акцій ВАТ відбувся продаж лише 34 % (125) пакетів акцій. Серед проданих пакетів акцій 34,4 % (43) складають пакети акцій **стратегічно важливих підприємств** для економіки та безпеки держави та підприємств-монополістів, які забезпечили 85,4 % загальної суми надходження коштів від всіх продаж пакетів акцій ВАТ на ФБ та ПФТС у звітному періоді.

Зацікавленість іноземних інвесторів придбанням пакетів акцій вітчизняних підприємств залишається занадто обмеженою. Так, наприклад, лише пакети акцій п'яти підприємств продано у 2003 році іноземним інвесторам, а саме:

- пакет 76,18 % акцій ВАТ **“Склопластик”** придбано компанією **“Флорхоф Хандельсунд Бетайлігунгс Гмбх” (Австрія)**;
- пакет 53,86 % акцій ВАТ **“Рівнеазот”** придбано компанією **“Райффайзен Інвестмент Акцієнгезельшафт” (Австрія)**;
- пакет 63,49 % акцій ВАТ **“Керчрибпром”** придбано компанією **“Морская звезда” (Росія)**;
- пакет 25 % акцій ВАТ **“Гарантспецсервіс”** придбано компанією **“Корпорація Рособщемаш” (Росія)**;
- пакет 24,56 % ВАТ **“Хартрон”** придбано російськими компаніями.

2.4 Галузеві та регіональні особливості приватизації

2.4.1 Приватизація об'єктів АПК

Приватизація державного майна об'єктів агропромислового комплексу здійснюється відповідно до Державної програми приватизації та Закону України “Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі” та інших чинних нормативних актів України.

Станом на 08.01.04 із **9067** підприємств АПК, приватизація яких регулюється Законом України “Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі”:

- перебуває на етапі підготовки планів приватизації 36 підприємств;
- здійснює реєстрацію установчих документів, а також на стадії реєстрації емісії акцій – 58 підприємств;
- перебуває або перебувало в процесі продажу акцій (оформлено договори продажу або безоплатно передано майна) – 8795 підприємств тощо.

У тому числі приватизовано з глибиною продажу майна:

- понад 50 % – 8418 підприємств;
- понад 70 % – 8278 підприємств;
- приватизовано з глибиною продажу 100 % – 7516 підприємств.

Протягом 2003 року прийнято рішення про продаж акцій **27** підприємств АПК. Серед них досягли глибини продажу акцій ВАТ 50 % 20 підприємств, з яких закінчили приватизацію (продано 100 % акцій ВАТ) 14 підприємств.

Органами приватизації разом з іншими державними органами виконана значна робота з приватизації державного майна в сільському господарстві.

Станом на 08.01.04 підготовлено до реформування понад 2526 радгоспів та інших державних сільськогосподарських підприємств.

Протягом 2003 року приватизацію державного майна радгоспів та інших державних сільськогосподарських підприємств розпочато по **18** об'єктах. З них перебуває на затверджені планів приватизації – **1**; прийнято рішення про продаж акцій – **17**, у тому числі продано 100 % акцій ВАТ (закінчено приватизацію) – **14** підприємств.

Станом на 08.01.04 реформовано в процесі приватизації у відкриті акціонерні товариства, або інші недержавні господарюючі суб'єкти понад **6541** об'єкт переробної галузі АПК.

Приватизовано державного майна з глибиною продажу понад 70 % – **5900** переробних, будівельних, агросервісних та інших несільськогосподарських підприємств АПК, або 90,14 % від їх загальної кількості цієї галузі, що були реформовані в процесі приватизації.

Протягом 2003 року у процесі приватизації державного майна переробних, будівельних, агросервісних та інших несільськогосподарських підприємств розпочато підготовку до продажу державного майна на **13**

об'єктах, з яких перебуває на етапі підготовки планів приватизації – 3; розпочали продаж акцій 10 підприємств.

В результаті проведення приватизації були забезпечені необхідні передумови для подальшого розвитку процесів реформування власності на селі. Адже, створені у процесі приватизації колективні сільськогосподарські підприємства та відкриті акціонерні товариства становлять близько одної п'ятої частини всіх суб'єктів господарювання, що реформуються відповідно до Указів Президента України від 3 грудня 1999 року “Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки” та від 29 січня 2001 року № 177 “Про врегулювання майнових питань щодо забезпечення захисту майнових прав селян у процесі реформування аграрного сектору економіки”.

Завдяки приватизації виявилась можливість розпочати роботи з передачі у колективну власність та подальшого паювання земельного масиву приватизованих сільськогосподарських підприємств загальною площею понад 4,5 млн. га.

Слід зазначити, що визначені чинним законодавством особливості механізму приватизації радгоспів та інших державних сільськогосподарських підприємств дозволили забезпечити:

- прискорені темпи приватизаційних процесів на селі, внаслідок чого сільське господарство стало однією з перших галузей економіки, де завершується процес масової приватизації;
- проведення приватизації, в цілому, без значного соціального напруження в трудових колективах радгоспів, що приватизувалися, та й, в цілому, в сільській місцевості;
- виконання приватизаційних процедур без зайвого фінансового навантаження для підприємств, що приватизувалися.

Державною програмою приватизації на 2000-2002 роки визначено ряд нових положень щодо приватизації підприємств агропромислового комплексу, пов'язаних, в першу чергу, із завершенням використання в процесі приватизації приватизаційних майнових сертифікатів. Для вирішення цих питань розроблено і зареєстровано в Міністерстві юстиції України низку положень, які розроблені відповідно до Закону України “Про Державну програму приватизації на 2000-2002 роки”.

Передприватизаційна підготовка підприємств АПК

На сьогодні виконується значна робота у рамках передприватизаційної підготовки відповідно до пункту 20 Державної програми приватизації на 2000-2002 роки щодо приведення у відповідність із чинним законодавством установчих документів підприємств АПК із змішаною формою власності та визначення в цих документах часток (паїв, пакетів акцій), що належать державі.

Закон України “Про особливості приватизації майна в

агропромислового комплексу” встановлює жорсткі обмеження щодо проведення реструктуризації у процесі приватизації, а також узгоджується із проведенням робіт з передприватизаційної підготовки у разі якщо такі роботи передують процесам приватизації.

Також Державна програма приватизації на 2000-2002 роки поширила завдання з передприватизаційної підготовки на підприємства, що приватизуються відповідно до Закону України “Про особливості приватизації майна в агропромислового комплексу”.

Відповідно до вимог “Положення про порядок передприватизаційної підготовки підприємств, у статутних фондах яких є державна частка”, затвердженого наказом Фонду від 14.08.2000 № 1691 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції 30.08.2000 № 562/4733, “Порядку визначення часток, що належать державі в статутних фондах підприємств, створених за участю недержавних суб’єктів господарювання”, затвердженого наказом Фонду від 30.08.2000 № 1800 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції 20.09.2000 № 626/4847 виконано наступний об’єм робіт з передприватизаційної підготовки підприємств АПК із змішаною формою власності:

- по 8-и – завершено роботи з передприватизаційної підготовки та визначено розміри державних часток у їх майні;
- по 4-х – прийнято рішення про визначення складу засновників та створено комісії з передприватизаційної підготовки;
- по 5-и – прийнято рішення про визначення складу засновників та в робочому порядку вирішуються питання створення комісій з передприватизаційної підготовки;
- по 1-у – затверджено акт оцінки вартості майна та план приватизації державної частки.

В тому числі протягом 2003 року:

- визначено склад засновників по 4 міжгосподарських підприємств;
- створено комісії з передприватизаційної підготовки по 5 підприємствах;
- затверджено акт комісії з передприватизаційної підготовки підприємств по 6 підприємствах;
- прийнято рішення з приватизації державної частки по 1 підприємству;
- прийнято рішення про продаж акцій 1 підприємства.

Проблемні питання реформування власності в агропромислового комплексу

Проведення приватизації підприємств АПК виявило ряд проблем пов’язаних із неузгодженістю чинного законодавства з питань приватизації в АПК та подальшим реформуванням підприємств відповідно до Указу Президента України “Про невідкладні заходи щодо прискорення приватизації майна в Україні.”

У зв'язку з наявними протиріччями між нормами діючої Державної програми приватизації на 2000-2002 роки та Закону України "Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі", а саме:

- пункт 57 ДПП на 2000-2002 роки блокує продаж акцій ВАТ, створених на базі об'єктів агропромислового комплексу групи В;
- частина 2 пункту 108 ДПП на 2000-2002 роки фактично заморожує завершення приватизації підприємств АПК на 3 роки та зашкоджує проведення реформ на селі.

Ці питання відпрацьовані у новій редакції проекту Державної програми приватизації на 2004 –2006 роки, який подано до Верховної Ради України. З прийняттям цього Закону зазначені питання будуть врегульовані.

Перспективи приватизації майна в агропромисловому комплексі

Указ Президента України "Про організаційні заходи з підготовки об'єктів права державної власності до приватизації" від 19.03.02 № 267/2002 та проект нової Державної програми приватизації на 2004-2006 роки визначають нові завдання з приватизації майна в агропромисловому комплексі, змінюючи при цьому зміст робіт з підготовки об'єктів приватизації до продажу.

Насамперед це стосується:

- підготовки до приватизації ДАК "Хліб України";
- приватизації підсобних господарств, виділених в процесі реструктуризації стратегічних підприємств, віднесених до групи Г;
- подальшої приватизації підприємств океанічного риболовного флоту;
- приватизації сільськогосподарських підприємств Міністерства оборони, Міністерства внутрішніх справ тощо;
- завершення розміщення акцій ВАТ, створених на базі підприємств АПК, в тому числі виконання необхідних робіт з погодження Кабінетом Міністрів України змін близько до 350 планів приватизації тощо.

Крім того, на сьогодні розпочато та набуває подальшого розвитку передприватизаційна підготовка підприємств із змішаною формою власності, у майні яких є державна частка.

Продовження роботи з підготовки до приватизації підприємств корпорації "Украгпропобуд", об'єднання "Укрсількомунгосп", асоціації "Украгрошляхбуд", міжгосподарських оздоровчих закладах тощо.

Таким чином, подальший хід приватизаційних процесів на селі обумовлює необхідність у більш глибокому поєднанні робіт, що виконуються у рамках приватизації державного майна та аграрної реформи.

2.4.2 Приватизація державних підприємств та організацій у сфері науки і освіти

Станом на 01.02.04 змінили державну форму власності по групах Б, В, Г за окремими галузями народного господарства об'єкти:

- *народна освіта* – 4 об'єкти;
- *наука і наукове обслуговування* – 180 об'єктів, з них за останні п'ять років (1998-2003 роки) – 43;
- *проектні, проектно-дослідні роботи, дослідні роботи* – 85 об'єктів, з них за останні п'ять років (1998 – 2003 роки) – 9.

Приватизація галузевих науково-дослідних та проектних інститутів здійснювалась на підставі пропозицій органів, уповноважених управляти державним майном і з урахуванням вимог законодавства України, в тому числі постанови Кабінету Міністрів України від 18.07.95 № 533 “Про деякі питання приватизації госпрозрахункових об'єктів науково-технічної сфери, що перебувають у державній власності”.

Виходячи з цього, державні органи приватизації при продажу таких об'єктів, як науково-дослідні, проектно-конструкторські, проектно-вишукувальні, проектно-технологічні установи і організації та заклади освіти, з метою збереження та подальшого їх розвитку застосовують такі умови продажу, якими передбачається збереження новим власником профілю діяльності такого об'єкта, збереження визначеної кількості робочих місць та створення нових, здійснення заходів по технічному переозброєнню тощо. Невиконання покупцем цих умов є підставою для розірвання в подальшому договору купівлі-продажу та повернення таких об'єктів у державну власність.

Так, наприклад, в останні роки за конкурсом було продано пакети акцій 25 % статутного фонду ВАТ “УкрНДІпроектстальконструкція” (покупець: приватне підприємство “Барс”), 50 %+1 акція статутного фонду ДВАТ “Донецький інститут по проектуванню організації шахтного будівництва, підприємств будівельної індустрії та виробничих баз (ДІОБ)” (покупець: ЗАТ “F&C Realty”) та 45,97 % статутного фонду ВАТ “Укрінкран” (покупець: ТОВ “Антерес”).

В умовах договорів купівлі-продажу пакетів акцій цих об'єктів було передбачено виконання зобов'язань щодо збереження профілю діяльності та подальшого розвитку підприємства, внесення інвестицій на впровадження нових технологій, оновлення та реконструкцію матеріально-технічної бази підприємства, збереження кількості робочих місць, погашення простроченої кредиторської заборгованості та інші умови, які сприяють збереженню та покращенню матеріальної бази.

Взагалі на контролі органів приватизації знаходиться 158 договорів купівлі-продажу приватизованих об'єктів, віднесених до галузі науки та освіти, в т.ч. дошкільні заклади, серед яких частина – ОНБ.

Серед цих договорів купівлі-продажу:

- 72 об'єкти незавершеного будівництва (ОНБ);

- 70 об'єктів малої приватизації (ЦМК, індивідуально визначене майно тощо);
- 16 пакетів акцій ВАТ.

За результатами здійснюваних органом приватизації перевірок стан виконання умов цих договорів такий:

- за договорами купівлі-продажу ОНБ виконуються умови 54, не виконуються або виконуються неналежно умови за 18 договорами, претензійно-позовна робота щодо застосування передбачених договорами і чинним законодавством штрафних санкцій до покупців цих об'єктів проводиться за 12 договорами, рішенням суду розірвано один договір, майно, яке відчужене за ним, повертається у державну власність;

- за 14 договорами купівлі-продажу пакетів акцій ВАТ умови виконуються, за двома договорами проводиться претензійно-позовна робота (справу передано до суду) із застосуванням відповідних санкцій;

- за договорами купівлі-продажу об'єктів малої приватизації умови 57 договорів виконуються, не виконуються або виконуються неналежно умови 13 договорів, за якими проводиться претензійно-позовна робота, один договір за рішенням суду вже розірвано, майно, яке відчужене за ним, повертається у державну власність.

Згідно з умовами договорів, якими передбачено **інвестування приватизованих об'єктів**, покупцями **передбачалося внесення** грошових коштів на загальну суму **11254,7 тис. грн.** Станом на 01.01.04 вже **внесено** коштів на загальну суму **10120,4 тис. грн.**, терміни внесення суми, що залишилася, ще не настали.

Завдяки постійній роботі органів приватизації в частині контролю за станом виконання покупцями умов договорів, своєчасного реагування на випадки невиконання або неналежного виконання власниками прийнятих перед державою зобов'язань щодо придбаних ними об'єктів та застосування визначених законодавством та договорами необхідних у таких випадках штрафних санкцій, можна засвідчити, що умови договорів в цілому виконуються, чому є непоодинокі підтвердження.

Наприклад, покупцем (ПНТФ “Дніпротехсервіс”) двох пакетів акцій (51 % статутного фонду) ВАТ “Проектний і проектно-конструкторський інститут **“Металургавтоматика”** (Дніпропетровська обл.) на виконання умов договорів купівлі-продажу здійснено такі заходи:

- погашено кредиторську заборгованість ВАТ у розмірі 19,8 тис. грн.;
- придбано необхідне для ВАТ обладнання на суму 10,0 тис. грн.;
- придбано обчислювальну техніку на 115,1 тис. грн.;
- збережено існуючу на момент приватизації кількість робочих місць;
- збільшено обсяги виробництва;
- збережено профіль діяльності ВАТ;
- виконуються визначені державою для ВАТ мобілізаційні завдання та заходи з охорони навколишнього середовища.

Покупцем (ТОВ “Вестінвест”) пакета 44,97 % акцій ВАТ **“Науково-виробничий комплекс “Курс”** (м. Київ) на виконання умов договору